

Udskriftsdato: 2. januar 2026

CIR1H nr 9411 af 22/04/2025 (Gældende)

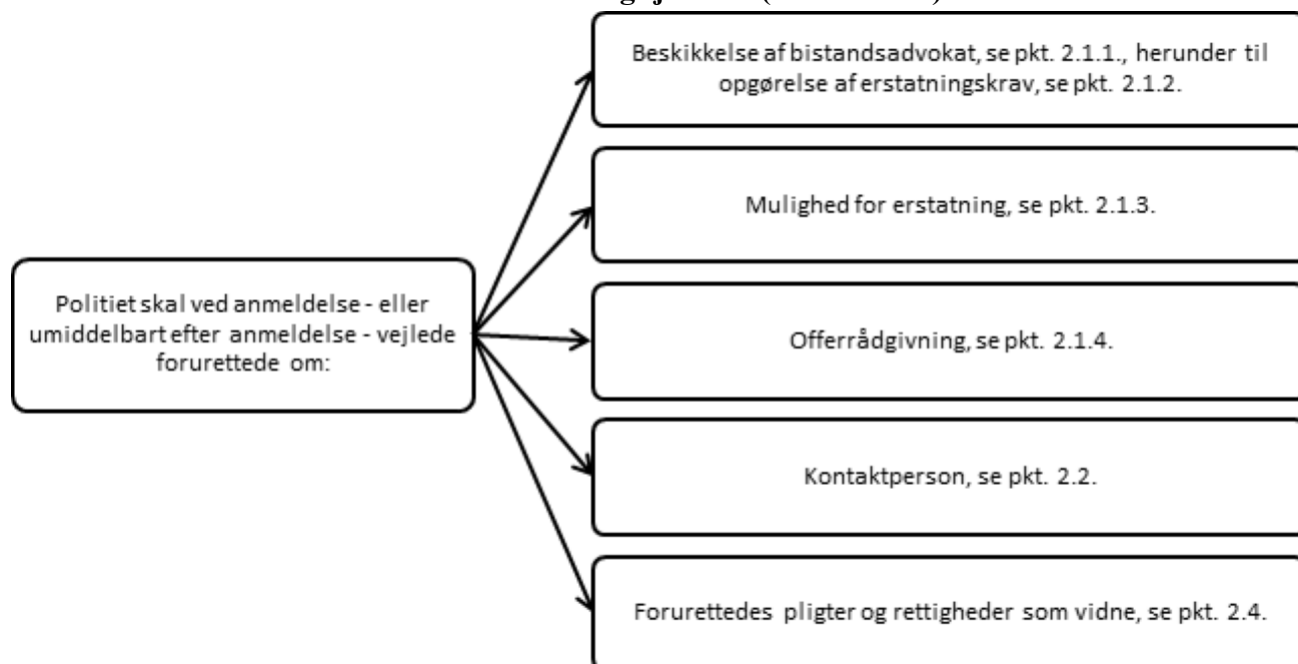
Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Vejledning af forurettede mv.

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: CMS VB 10894

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Vejledning af forurettede mv.

1. Overblik og tjekliste (SKEMAER)

Informationsoverblik

Rigsadvokaten har sammen med Rigspolitiet udarbejdet en folder til ofre for forbrydelser (også kaldet informationsoverblik), der kort beskriver sagens gang og ofrenes muligheder for at få hjælp og vejledning, herunder i forhold til kontaktperson, bistandsadvokat, offerrådgivning og erstatning. Folderen er ligeledes tilgængelig i en læse- og printvenlig version på www.politi.dk/ofre ("Forløbet efter anmeldelse af en forbrydelse") og på www.anklagemyndigheden.dk ("Vidne, offer eller sigtet"), som forurettede kan henvises til.

Folderen skal udleveres til ofre på et tidligt tidspunkt i sagens behandling – det kan f.eks. være borgere, der afhøres som forurettet ved anmeldelse i en straffesag.

Kontakt til bistandsadvokat forud for anmeldelse til politiet

Forurettede i sager om seksuelle overgreb har ret til vederlagsfri vejledning fra en advokat forud for en eventuel anmeldelse til politiet. Kontaktoplysninger på landets bistandsadvokater/beneficerede advokater kan findes på hjemmesiden domstol.dk. Her ligger der under de enkelte byretter lister over alle bistandsadvokater/beneficerede advokater i retskredsen. Hvis forurettede ikke kan finde listerne, kan vedkommende kontakte den enkelte byret.

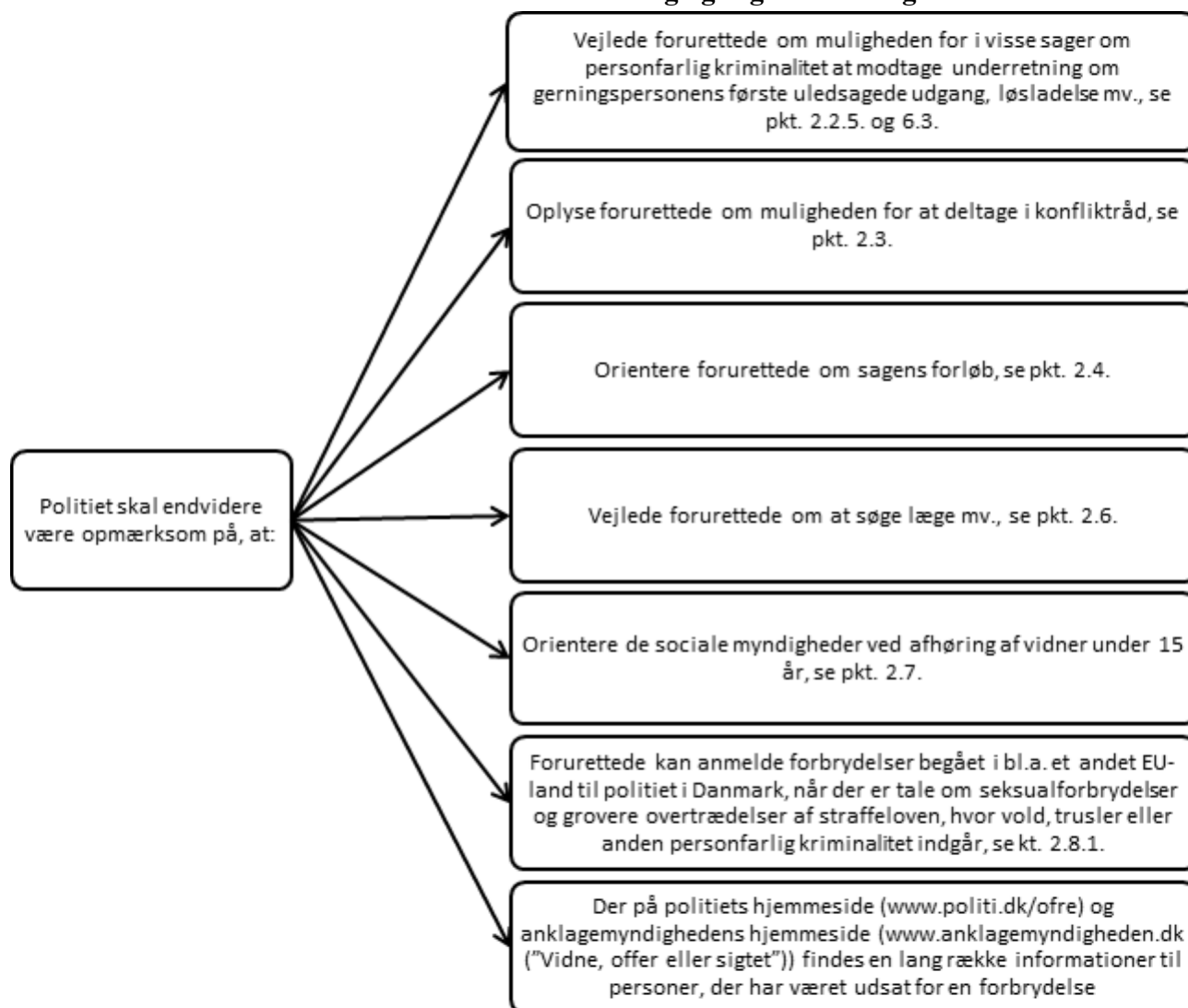
Såfremt forurettede anmelder forholdet til politiet, forudsættes det, at advokaten efterfølgende vil kunne blive beskikket som bistandsadvokat for vedkommende, jf. pkt. 2.1.1.

Traumereaktioner hos ofre for seksuelle overgreb

Justitsministeriet har i 2020 efter anbefaling fra Ekspertpanelet vedrørende voldtægtssager, fået udarbejdet en traumepsykologisk materialesamling, som indeholder et katalog over de typiske reaktioner og

eftervirkninger hos ofre for seksuelle overgreb. Materialesamlingen, der er et redskab til at øge viden om de særlige psykologiske forhold, som er af betydning for behandlingen af voldtægtsofre hos politiet og i retssystemet, er udarbejdet af psykologer fra henholdsvis Syddansk og Aarhus Universitet samt Rigshospitalet. Materialesamlingen "Psykkiske følger efter voldtægt" kan findes her.

2. Politiets efterforskning og sagsbehandling

2.1. Vejledning ved anmeldelsen

Politiet skal ved anmeldelse – eller umiddelbart efter anmeldelse – vejlede forurettede om:

- Beskikkelse af bistandsadvokat, se pkt. 2.1.1., herunder til opgørelse af erstatningskrav, se pkt. 2.1.2.
- Mulighed for erstatning, se pkt. 2.1.3.
- Offerrådgivning, se pkt. 2.1.4.
- Kontaktperson, se pkt. 2.2.
- Forurettedes pligter og rettigheder som vidne, se pkt. 2.4.

Vejledning vil indledningsvis kunne ske mundtligt. Det vil navnlig være relevant, hvor forurettede på grund af sin sindstilstand umiddelbart efter anmeldelsen skønnes at have behov for mundtlig vejledning.

Vejledning kan helt eller delvis undlades, hvis det på grund af sagens karakter er åbenbart, at forurettede ikke har behov for de nævnte oplysninger. Eksempler herpå er sager vedrørende brugstyveri af cykler eller mindre sager om tyveri, hvor forurettede f.eks. som indehaver af en større butik må formodes at være bekendt med sine rettigheder mv.

Rigsadvokaten har sammen med Rigspolitiet udarbejdet en folder til ofre for forbrydelser (også kaldet informationsoverblik), der kort beskriver sagens gang og ofrenes muligheder for at få hjælp og vejledning, herunder i forhold til kontaktperson, bistandsadvokat, offerrådgivning og erstatning. Folderen udleveres i forbindelse med afhøringen af forurettede ved anmeldelsen. Folderen er ligeledes tilgængelig i en læse- og printvenlig version på www.politi.dk/ofre ("Forløbet efter anmeldelse af en forbrydelse") og på www.anklagemyndigheden.dk ("Vidne, offer eller sigtet"), som forurettede kan henvises til.

Politiet og anklagemyndigheden skal i fornødent omfang også vejlede om andre forhold, hvis forurettede anmoder om det, eller konkrete forhold taler for det.

Se nærmere om vejledningspligtens indhold i Rigsadvokatens bekendtgørelse nr. 1108 af 21. september 2007 om politiets og anklagemyndighedens pligt til at vejlede og orientere forurettede i straffesager og til at udpege en kontaktperson for forurettede.

Pligten til vejledning gælder også i forhold til forurettedes nære pårørende, hvis forurettede er afdøet ved døden.

Udtrykket "nære pårørende" omfatter den eller de familiemedlemmer mv., som har stået forurettede nærmest på tidspunktet for dødsfaldet. En ægtefælle eller samlever må i almindelighed antages at være den person, som har stået forurettede nærmest, således at det vil være tilstrækkeligt alene at underrette ægtefællen eller samleveren. Har forurettede ikke efterladt en ægtefælle eller samlever, beror det på de nærmere konkrete forhold, hvilken eller hvilke personer inden for kredsen af forældre, børn, søskende mv. som kan anses for at have stået forurettede nærmest og dermed er omfattet af udtrykket nære pårørende.

Politiets behandling af en anmeldelse af en lovovertrædelse begået i udlandet er behandlet i pkt. 2.8.

Ved lov nr. 226 af 15. februar 2022 er bistandsadvokatordningen udvidet, således at forurettede i sager om seksuelle overgreb har ret til vederlagsfri vejledning fra en advokat forud for en eventuel anmeldelse til politiet, jf. retsplejelovens § 741 a, stk. 4. Kontaktoplysninger på landets bistandsadvokater/beneficerede advokater kan findes på hjemmesiden domstol.dk. Her ligger der under de enkelte byretter lister over alle bistandsadvokater/beneficerede advokater i retskredsen. Hvis forurettede ikke kan finde listerne, kan vedkommende kontakte den enkelte byret.

Ordningen vedrører forurettede i sager om overtrædelse af straffelovens

- § 210 (incest)
- § 216 (voldtægt)
- § 218 (samleje med en person ved udnyttelse af sindssygdom eller mental retardering)
- § 219 (samleje ved udnyttelse af ansættelse ved kriminalforsorgen, politiet eller et opholdssted)

- § 220 (samleje ved udnyttelse af en persons arbejdsmæssige, økonomiske eller plejemæssige afhængighed)
- § 221 (tilsnigelse til samleje med en person, der forveksler en med en anden)
- § 222, stk. 1 (samleje med en person under 15 år)
- § 222, stk. 2 (samleje med en person under 15 år ved udnyttelse af fysisk eller psykisk overlegenhed)
- § 223, stk. 1 (samleje med en person under 18 år, der er stedbarn, plejebarn eller betroet den pågældende til undervisning eller opdragelse)
- § 223, stk. 2 (samleje med en person under 18 år ved groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed)
- § 225, jf. §§ 216-223 (andet seksuelt forhold end samleje) samt
- § 232 (blufærdighedskrænkelser).

Advokatens vejledning vil bl.a. kunne bestå i, at advokaten oplyser forurettede om vedkommendes muligheder og rettigheder, samt hvordan sagen må forventes at forløbe, såfremt der indgives anmeldelse til politiet. Advokaten vil også kunne ledsage forurettede til politiet. Advokaten vil ikke have til opgave at efterprøve, om der er grundlag for at anmelde forholdet til politiet, ligesom advokaten ikke vil have til opgave at sikre eventuelle efterforskningsmæssige spor, der måtte være relevante for sagen. Såfremt forurettede anmelder forholdet til politiet, forudsættes det, at advokaten efterfølgende vil kunne blive beskikket som advokat for vedkommende.

2.1.1. Beskikkelse af bistandsadvokat

Efter retsplejelovens § 741 b, stk. 1, skal politiet vejlede den forurettede om reglerne om beskikkelse af en advokat, og det skal fremgå af politirapporten, at den forurettede har modtaget behørig vejledning. Det skal også fremgå, hvis den forurettede ikke har ønsket en advokat beskikket.

Hvis forurettede i sager om seksuelle overgreb har været i kontakt med en bistandsadvokat forud for anmeldelsen, jf. pkt. 2.1. ovenfor, forudsættes det, at denne advokat beskikkes som bistandsadvokat for forurettede under sagen.

For så vidt angår politiets vejledning om beskikkelse af bistandsadvokat i sager, hvor lovovertrædelsen er begået i udlandet henvises til pkt. 2.8.

Tilfælde, hvor der skal ske beskikkelse af bistandsadvokat:

Efter retsplejelovens § 741 a, stk. 2, 1. og 3. pkt., skal forurettede i sager om overtrædelse af straffelovens § 210, § 216, § 222, stk. 2, eller § 223, stk. 1, samt § 225, jf. § 216, § 222, stk. 2, eller § 223, stk. 1, have beskikket en bistandsadvokat. Det gælder dog ikke, hvis forurettede efter at være vejledt om retten til beskikkelse af advokat frabeder sig det.

I sager, der vedrører de lovovertrædelser, der er opregnet i § 741 a, stk. 2, (voldtægtssager og visse seksualforbrydelser) skal politiet også informere om:

- Reglerne om advokatens medvirken, herunder om at forurettede skal have lejlighed til at tale med en advokat før politiets afhøring, medmindre den pågældende frabeder sig det.
- At politiet kun kan afhøre den forurettede uden advokatens tilstedeværelse, hvis den forurettede anmoder om det, men at politiet dog vil kunne stille uopsættelige spørgsmål til forurettede, med

henblik på at få akutte oplysninger af betydning for en umiddelbar bevissikring, f.eks. oplysninger om tid, sted og signalement mv.

- At der skal være tale om oplysninger, der er nødvendige for at foretage efterforskningsskridt, som ikke kan udsættes uden risiko for, at formålet med efterforskningsskridtet forspildes.
- At nødvendige efterforskningsskridt kan finde sted, også før advokaten er kommet til stede.

Politiets uopsættelige spørgsmål til forurettede kan f.eks. omfatte:

- Oplysning om gerningsforløbet, ”udførelsesmåden” mv. med henblik på stillingtagen til om mulige DNA-spor skal sikres.
- Oplysninger, der er nødvendige for stillingtagen til, om der foreligger et anholdelsesgrundlag. Der vil således kunne være tale om en udspørgen, der ikke er helt kort.

Der kan – hvis forurettede ønsker det – som supplement til eller i stedet for den indledende samtale gennemføres en telefonsamtale mellem forurettede og den advokat, der udpeges. Der henvises til forarbejderne til lov nr. 558 af 24. juni 2005 (L 160 af 27. april 2005, de specielle bemærkninger til § 1).

Politiet sørger for, at spørgsmål om beskikkelse efter § 741 a indbringes for retten.

Tilfælde, hvor der kan ske beskikkelse af bistandsadvokat:

I sager om overtrædelse af straffelovens § 119, § 119 b, § 123, § 210, §§ 216-223, § 225, jf. §§ 216-223, § 232, § 237, jf. § 21, §§ 242-246, §§ 249 og 250, § 252, stk. 2, §§ 260-262 b eller § 288 er advokatbeskikkelse afhængig af, at forurettede fremsætter begæring herom, jf. retsplejelovens § 741 a, stk. 1.

I andre sager har retten mulighed for efter begæring at beskikke en advokat for den forurettede, når særlige omstændigheder taler for det, jf. retsplejelovens § 741 a, stk. 5.

Sådanne særlige omstændigheder kan f.eks. foreligge i visse sager om grovere chikane, hvor forurettede er blevet truet og har været udsat for hærverk eller lignende, eller i visse sager om afpresning efter straffelovens § 281. Desuden kan der helt undtagelsesvis tænkes tilfælde, hvor forurettedes personlige forhold – uanset sagens karakter i øvrigt – i sig selv kan begrunde, at der beskikkes en bistandsadvokat.

- Bestemmelsen har et meget begrænset anvendelsesområde ved siden af retsplejelovens § 995 a, stk. 1, hvorefter retten kan give den forurettede fri proces, hvis det skønnes nødvendigt med advokatbistand ved opgørelsen af erstatningskrav, og den forurettede opfylder de økonomiske betingelser efter § 325.

Vejledningen om reglerne for beskikkelse af advokat skal gives, inden den forurettede afhøres første gang, og skal gentages i forbindelse med og inden anden afhøring, jf. forarbejderne til retsplejelovens § 741 a, stk. 4, (nu stk. 5), der blev indsat ved lov nr. 517 af 6. juni 2007 (L 128 af 31. januar 2007, de specielle bemærkninger til bestemmelsen).

Politiet sørger for, at spørgsmål om beskikkelse efter § 741 a indbringes for retten.

Tilfælde, hvor forurettede er død:

Politiet skal vejlede forurettedes efterladte nære pårørende om rettens mulighed for efter retsplejelovens § 741 a, stk. 6, at beskikke en bistandsadvokat for forurettedes nære pårørende, når forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen, når særlige hensyn taler for det, og betingelserne i § 741 a, stk. 1-2 eller 5, for at beskikke en bistandsadvokat for den forurettede i øvrigt er opfyldt.

Vejledningspligten gælder i tilfælde, hvor der er rimeligt grundlag for at antage, at betingelserne for at beskikke en advokat for forurettedes efterladte nære pårørende kan være opfyldt, og følger i øvrigt også af ændringen af § 741 b, stk. 1.

Retten kan kun beskikke en bistandsadvokat for forurettedes nære pårørende, når særlige hensyn taler for det. Det anføres i forarbejderne til bestemmelsen, at det altid vil være en stor belastning for de efterladte at miste en nærtstående ved en forbrydelse, men at dette moment ikke i sig selv bør være tilstrækkeligt til at beskikke en bistandsadvokat. Det kræves således, at der herudover foreligger nogle særlige forhold, der taler for beskikkelse. Afgørelsen af, om der foreligger særlige forhold, beror på en konkret vurdering i hvert enkelt tilfælde, hvor det navnlig bør indgå, om en pårørende skal vidne under belastende omstændigheder eller i øvrigt i forhold til straffesagen også bortset fra fastsættelsen af et erstatningskrav har et særligt behov for bistand.

§ 741 a, stk. 6, antages at have et meget begrænset anvendelsesområde ved siden af retsplejelovens § 995 a, stk. 2, hvorefter retten, når omstændighederne taler for det, i sager, hvor en person er afgået ved døden som følge af en forbrydelse, kan beskikke en advokat for de pårørende til at bistå med opgørelsen af erstatningskrav. Se forarbejderne til lov nr. 517 af 6. juni 2007 (L 128 af 31. januar 2007, de specielle bemærkninger til § 741 a, stk. 4, (nu stk. 5)). Der henvises endvidere til pkt. 2.1.2. vedrørende beskikkelse af bistandsadvokat til opgørelse af erstatningskrav.

2.1.2. Beskikkelse af en advokat til opgørelse af erstatningskrav

Retten kan beskikke en advokat for den forurettede, når det skønnes nødvendigt med advokatbistand ved opgørelsen af erstatningskrav, og den forurettede opfylder betingelserne for fri proces, jf. retsplejelovens § 995 a, stk. 1.

Bestemmelsen indeholder ikke begrænsninger med hensyn til de former for kriminalitet, der kan begrunde beskikkelse af advokat, men forudsætter, at erstatningskravets art og omfang taler for, at forurettede får bistand til at opgøre kravet.

Politiet skal orientere den forurettede i sager, der kan give anledning til komplicerede erstatningskrav, om muligheden for advokatbistand.

I sager, hvor en person er afgået ved døden som følge af en forbrydelse, kan retten, når omstændighederne taler for det, beskikke en advokat for de pårørende til at bistå ved opgørelsen af erstatningskrav, selv om betingelserne for fri proces ikke er opfyldt, jf. retsplejelovens § 995 a, stk. 2.

Politiet skal vejlede personer, der har mistet en pårørende ved en forbrydelse, og hvor den pågældende kan have krav på forsørgertabserstatning, om muligheden for advokatbeskikkelse efter denne bestemmelse.

2.1.3. Offererstatningsloven

Er der tale om personskade, se skemaet nedenfor:

Hvad er dækket:	– Efter offererstatningslovens § 1 yder staten erstatning og godtgørelse for personskade ved overtrædelse af straffeloven, hvis forbrydelsen er begået i den danske stat. – Erstatning kan i særlige tilfælde endvidere ydes for skader, der forvoldes ved handlinger begået uden for den danske stat, hvis skadelidte har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en udsendt dansk udenrigsrepræsentation. – Erstatning kan endvidere ydes, når sådanne handlinger er begået mod skadelidte med bopæl i Danmark under dennes erhvervsudøvelse uden for den danske stat. – Erstatning ydes, selv om skadevolderen er ukendt eller ikke kan findes. Erstatning ydes endvidere, selv om skadevolderen er under 15 år eller utilregnelig.	
Politiets opgaver og vejledningspligt:	I forbindelse med behandlingen af <i>anmeldelser</i> om straffelovsovertrædelser, der har medført person-skade, skal politiet:	– vejlede skadelidte om muligheden for at opnå erstatning af statskassen efter afgørelse af Erstatningsnævnet
		– oplyse, at det i almindelighed er en betingelse for at få erstatning af statskassen, at der under en eventuel straffesag mod skadevolderen nedlægges påstand om erstatning
		– vejlede skadelidte om, at ansøgningen skal indgives elektronisk via Erstatningsnævnets hjemmeside www.erstatningsnævnet.dk . Skadelidte skal i den forbindelse bruge NemID og politiets journalnummer. Hvis skadelidte er fritaget for digital post, eller af andre årsager ikke kan ansøge digitalt, udleveres et fysisk ansøgningsskema, der skal udfyldes og indleveres til den politikreds, som har modtaget anmeldelsen. Politiet skal ikke undersøge, om skadelidte kan få dispensation fra kravet om digital selvbetjening. Dette spørgsmål behandler Erstatningsnævnets sekretariat ved modtagelse af ansøgningen. Skadelidte skal dog vejledes om, at det skal fremgå af ansøgningsskemaets pkt. 8, hvorfor skadelidte ikke kan bruge digital selvbetjening.
		– informere om, at Erstatningsnævnet ikke kan behandle en ansøgning, der er indgivet over to år efter, at lovovertrædelsen er begået, to år efter endelig dom i sagen eller to år efter politiets afgørelse om indstilling af efterforskningen, medmindre der foreligger særlige grunde

	oplyse, at der for krav op til 3.500 kr. ydes erstatning og godtgørelse efter lempeligere regler, idet krav indtil 3.500 kr. tilkendes skadelidte alene på baggrund af en vurdering af, om der er tale om et forhold omfattet af § 1, og om kravet er fremsat rettidigt, medmindre det er åbenbart, at lovens øvrige betingelser ikke er opfyldt
Er den sag, som begrunder erstatningskravet, <i>fortsat under behandling</i> hos politiet, anklagemyndigheden eller ved domstolene, skal politiet:	- informere erstatningssøgende om, at Erstatningsnævnet normalt først behandler ansøgningen efter sagens endelige afslutning - vejlede erstatningssøgende om, at der er en mulighed for at anmode om forskudsvis udbetaling af erstatning, men at Erstatningsnævnet kun træffer afgørelse før sagens afslutning, hvis forholdene taler for det
Hvis skadelidte fremsætter <i>anmodning om forskudsvis udbetaling</i> af erstatning, skal politiet:	vejlede ansøger om at søge erstatning via den digitale selvbetjeningsløsning, selv om sagen ikke er færdigbehandlet
Når sagen er <i>endelig afgjort</i> (ved endelig dom, påtaleopgivelse mv.), skal politiet:	uden unødigt ophold og inden 30 dage fra straffesagens endelige afslutning sende samtlige relevante akter, herunder politirapporter, lægeerklæringer, rets- og dombog mv. til Erstatningsnævnet
I sager, hvor gerningspersonen ikke er identificeret inden for en måned, skal politiet:	vejlede skadelidte om muligheden for at søge erstatning via den digitale selvbetjeningsløsning, selv om sagen ikke er endeligt afsluttet

Når skadelidte er afdød, vejleder politiet skadelidtes nære pårørende om reglerne.

Der skal ikke ske vejledning i sager om uagtsomt manddrab og betydelig legemsskade forvoldt af motorkøretøjer, hvor skaden vil være dækket af skadevolderens ansvarsforsikring.

Om erstatning i forbindelse med lovovertrædelser begået i udlandet se nærmere nedenfor under pkt. 2.8.3.

Er der tale om tingsskade, se skemaet nedenfor:

Hvad er dækket:	- Efter offererstatningsloven kan der normalt ikke gives erstatning for tingsskade. - Staten yder dog erstatning for skade på tøj og andre personlige ejendele, herunder mindre kontantbeløb (normalt maksimalt 1.000 kr.), som skadelidte havde på sig, da personskaden skete. - Staten yder ikke erstatning, hvis skaden dækkes af en forsikring.
-----------------	---

	- Anden tingsskade (som følge af f.eks. indbrudstyveri, brugstyveri, brandstiftelse), der ved overtrædelse af straffeloven forvoldes i den danske stat, kan kun erstattes, hvis skaden er sket ved en straffelovs-overtrædelse begået af personer, der er: - tvangstilbageholdt i fængsler eller i institutioner under Kriminalforsorgen, eller - optaget i døgninstitutioner efter lov om social service, tvangsindlagt på psykiatriske hospitalsafdelinger eller tilsvarende institutioner, eller er under udgang, undvejet eller udeblevet fra sådanne institutioner. - Også ved tingsskade ydes erstatning, selv om skadevolderen er ukendt eller ikke kan findes, ligesom erstatning ydes selv om skadevolderen er under 15 år eller utilregnelig.
Politiets vejledningspligt:	Politiet skal vejlede den erstatningssøgende om muligheden for at søge Erstatningsnævnet om erstatning for tingsskade, såfremt dette er aktuelt. Se skemaet om personskade ovenfor. Politiet skal i forbindelse med vejledningen gøre opmærksom på, at kravet ikke kan imødekommes, hvis der er forsikringsdækning. Politiet skal ligeledes være opmærksom på de mere lempelige regler om krav under 3.500 kr.

2.1.3.1. Begrænsning af bandemedlemmers adgang til offererstatning

Ved lov nr. 665 af 11. juni 2024, der trådte i kraft den 1. juli 2024, er det blevet muligt at nedsætte erstatningen, eller at lade erstatningen bortfalde, hvis skadelidte gennem sin adfærd har udsat sig for en særlig risiko for den pågældende skade, jf. offererstatningslovens § 6 a, stk. 2.

Bestemmelse indebærer, at Erstatningsnævnet i et videre omfang end efter de almindelige erstatningsretlige regler om skadevolderens erstatningsansvar kan lade erstatning nedsætte eller bortfalde i visse sager.

Det følger af forarbejderne til bestemmelsen, at den omfatter tilfælde, hvor skadelidte er medlem af eller har tilknytning til en bande, samt tilfælde, hvor skadelidte færdes i et farligt og kriminelt miljø, hvor der rutinemæssigt begås kriminalitet af en art, som indbyder til voldelige sammenstød med andre. I disse tilfælde har skadelidte således udvist en særlig risikobetonet adfærd.

Det bemærkes, at Erstatningsnævnet, som led i nævnets sagsoplysning, i medfør af offererstatningslovens § 14 har mulighed for at afkræve andre end ansøgeren, der har kendskab til forholdene, oplysninger, der må anses for nødvendige. Erstatningsnævnets vurdering af, om der foreligger en straffelovsovertrædelse, og sagen dermed er omfattet af offererstatningsloven, foretages på grundlag af det materiale og de oplysninger, nævnet modtager fra politiet.

Det må forventes, at der vil kunne være oplysninger om personers tilknytning til bandemiljøet, som politiet ikke ønsker at videregive til Erstatningsnævnet på grund af oplysningernes karakter eller af efterforskningsmæssige hensyn. Politiet vil i disse tilfælde ikke være forpligtet til at videregive oplysningerne til Erstatningsnævnet. Den foreslåede ordning vil derfor kunne indebære, at en erstatningssøgende kan opnå adgang til (fuld) erstatning, selv om politiet er i besiddelse af oplysninger omkring bandetilknytning,

fordi politiet vurderer, at sådanne oplysninger af efterforskningsmæssige hensyn eller andre tungtvejende hensyn ikke bør indgå i den administrative afgørelse.

Der kan i det hele henvises til forarbejderne til lov nr. 665 (lovforslag nr. L 150 af 10. april 2024, de almindelige bemærkninger punkt 3.2.4. og de specielle bemærkninger til § 5, nr. 2.

Ved lov nr. 665 af 11. juni 2024 er der endvidere foretaget en ændring af offererstatningslovens § 11 a, stk. 1. Der er således i bestemmelsen indsat en henvisning til § 6 a, stk. 2, hvorved der gives mulighed for, at Erstatningsnævnet også i de tilfælde, hvor et erstatningskrav er afgjort ved dom, vil kunne foretage en vurdering af, om offererstatningen skal nedsættes eller bortfalde efter § 6 a, stk. 2.

Hensigten er, at offererstatning til de personer, som er omfattet af § 6 a, stk. 2, skal kunne begrænses i videre omfang end efter de almindelige erstatningsregler, selv om kravet skulle være afgjort ved dom. En sådan retsafgørelse vil være afsagt efter de almindelige erstatningsregler, og hvis der findes grundlag for at begrænse offererstatningen i videre omfang end efter de almindelige erstatningsregler, vil Erstatningsnævnet derfor kunne træffe afgørelse om at begrænse offererstatningen, uanset om spørgsmålet om begrænsning af erstatningen er blevet vurderet ved en forudgående dom i en civil sag eller i en straffesag.

Lovændringen angår alene adgangen til offererstatning efter den statslige offererstatningsordning. Dette indebærer, at skadelidte eksempelvis stadig vil kunne rejse et civilt krav om erstatning mod gerningspersonen med henblik på at opnå ”fuldstændig” erstatning efter de almindelige erstatningsregler.

Der kan i det hele henvises til forarbejderne til lov nr. 665 (lovforslag nr. L 150 af 10. april 2024, de almindelige bemærkninger punkt 3.2.4.2. og de specielle bemærkninger til § 5, nr. 3.

Opmærksomheden henledes på, at der med lovændringen ikke er tilsigtet en ændring i forhold til processen for behandlingen af krav om erstatning efter offererstatningsloven i straffesager eller anklagemyndighedens rolle i den forbindelse.

2.1.4. Offerrådgivning

Der er i alle politikredse etableret en offerrådgivning, der tilbyder en personlig samtale og støtte til den, der henvender sig. Offerrådgivningen vejleder også om de hjælpeforanstaltninger, der findes af lægelig, psykologisk, social og juridisk karakter, ligesom offerrådgivningen er behjælpelig med udfyldelse af skemaer, skadesanmeldelser og lignende. Muligheden for at få støtte fra offerrådgivningen i forbindelse med lovovertrædelser begået i udlandet er omtalt i pkt. 2.8.4.

Rigspolitiet har udsendt en cirkulæreskrivelse af 5. december 2000 om offerrådgivningsordningen. Der henvises også til Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 10094 af 22. december 2006 om offerrådgivning.

Det fremgår af disse cirkulæreskrivelser bl.a., at politiet i de relevante tilfælde skal vejlede forurettede i straffesager om mulighederne for at få støtte og vejledning fra offerrådgivningen.

Det fremgår også, at offerrådgivningen ikke kun omfatter voldsofre, men alle ofre for forbrydelser, herunder f.eks. ofre for gaderøveri, ofre for trick- og tasketyveri, ofre for indbrud i beboelser eller

fritidshuse samt ofre for blufærdighedskrænkelser og andre, mindre alvorlige seksualforbrydelser. Det fremgår endvidere, at offerrådgivningerne også vil kunne yde støtte og vejledning til pårørende til ofre for forbrydelser og ulykker.

Herudover fremgår det, at politiet, når det er relevant, også bør vejlede vidner til forbrydelser, og personer, som har været ofre for eller vidner til trafikulykker eller andre former for ulykker, om mulighederne for at få støtte og vejledning fra offerrådgivningerne.

Der er udarbejdet en folder om offerrådgivningen, der i relevante tilfælde skal udleveres af politiet i forbindelse med anmeldelse af en lovovertrædelse, folderen kan findes på politiets hjemmeside www.politi.dk.

2.2. Kontaktperson for forurettede og vidner

Reglerne om kontaktpersoner findes i bekendtgørelse nr. 1108 af 21. september 2007 om politiets og anklagemyndighedens pligt til at vejlede og orientere forurettede i straffesager og til at udpege en kontaktperson for forurettede, jf. § 3, stk. 1, jf. § 2, stk. 1.

Det fremgår heraf, at der – i de tilfælde, hvor forurettede forventes at skulle afgive forklaring i retten som vidne – i forbindelse med første afhøring af forurettede eller snarest herefter skal udpeges en kontaktperson for forurettede i sager om sædelighedsforbrydelser samt grovere overtrædelser af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår.

Rigspolitiet har udarbejdet en vejledning om kontaktpersonordningen, som er tilgængelig på POLintra. Vejledningen præciserer reglerne for udpegning af en kontaktperson for forurettede, herunder hvornår der skal udpeges en kontaktperson, hvem der skal udpeges, og hvad rollen som kontaktperson indebærer.

2.2.1. Sager, hvor der skal udpeges en kontaktperson for forurettede

Der skal som udgangspunkt tildeles en kontaktperson, hvis straffesagen vedrører en overtrædelse af følgende bestemmelser i straffeloven:

- § 119 (vold og trusler mod tjenestemand)
- § 123 (vidnetrusler)
- § 210 (incest)
- §§ 216-223 (seksualforbrydelser)
- § 225 jf. §§ 216-223 (seksualforbrydelser)
- § 232 (blufærdighedskrænkelser)
- § 235 (børnepornografi, hvis der er identificeret en forurettet i sagen)
- § 237 jf. § 21 (forsøg på manddrab)
- § 242 (stalking)
- §§ 243-246 (psykisk vold, vold, grov vold og vold med alvorlige skader eller døden til følge)
- § 249 (uagtsom legemsbeskadigelse)
- § 250 (hensætte i hjælpeløs tilstand)
- § 252, stk. 2 (hensynsløs fareforvoldelse ved sygdomssmitte)
- §§ 260-262 b (ulovlig tvang, frihedsberøvelse, menneskehandel og menneskeudnyttelse)
- § 264 d (såfremt der er tale om digital sexkrænkelser)
- § 266 (trusler)

- § 281 (afpresning)
- § 288 (røveri)

Modsat bistandsadvokatordningen kræver udpegning af en kontaktperson ikke forurettedes anmodning herom. Forurettede skal i forbindelse med anmeldelsen vejledes om muligheden for at få tildelt en kontaktperson, jf. pkt. 2.1. ovenfor. Medmindre den forurettede frabeder sig at få en kontaktperson, skal kontaktpersonen udpeges i forbindelse med den første afhøring af forurettede eller snarest herefter, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 1. Kontaktpersonordningen gælder også for sager, der henvises til Ungdomskriminalitetsnævnet.

Hvis straffelovsovertrædelsen er af mindre alvorlig karakter, og udpegning af en kontaktperson må anses som værende åbenbar unødvendig, kan man dog undlade at udpege en kontaktperson. Når det skal vurderes, om en sag er af mindre alvorlig karakter, kan der bl.a. lægges vægt på følgende forhold:

- Forholdets grovhed, herunder omfanget af eventuelle skader eller øvrige konsekvenser som forbrydelsen har haft for den forurettede
- Hvor påvirket forurettede fremstår som følge af hændelsen
- Om forurettede er sårbar som følge af alder, psykisk sygdom, svækkelse eller lignende.

Det indebærer, at udpegning f.eks. kan undlades i almindelige volds- og trusselsager med ingen eller begrænset skade eller øvrige konsekvenser for forurettede, og hvor den forurettede fremstår upåvirket og ikke kan anses for sårbar som følge af alder, psykisk sygdom eller lignende. Det samme kan eksempelvis gøre sig gældende for sager om blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 eller overtrædelse af straffelovens § 119.

I sager om voldtægt efter straffelovens § 216, voldtægt ved andet seksuelt forhold end samleje (straffelovens § 225, jf. § 216) og sager om incest efter straffelovens § 210 skal der altid udpeges en kontaktperson, med mindre den forurettede efter at være vejledt om retten til en kontaktperson frabeder sig det. Det skal fremgå af en politirapport på sagen, hvis der helt undtagelsesvist ikke udpeges en kontaktperson i denne type sager.

I andre sager (end nævnt ovenfor), kan der udpeges en kontaktperson for forurettede, hvis forurettede efter sagens karakter skønnes at kunne have behov for yderligere vejledning fra politiet eller anklagemyndigheden. Derudover kan der tildeles en kontaktperson i visse administrative sager, f.eks. vedrørende tilhold, opholdsforbud og bortvisning, hvor der ikke sideløbende er en straffesag, hvis der efter konkret vurdering af sagens grovhed og forurettedes person skønnes at være behov herfor.

2.2.2. Sager, hvor der skal udpeges en kontaktperson for vidner

Der skal udpeges en kontaktperson for personer, der forventes at skulle vidne i retten, når vidnet efter sagens karakter og alvor skønnes at kunne få behov for støtte og vejledning fra politi eller anklagemyndighed.

Hvis der ikke udpeges en kontaktperson, bør politiet i forbindelse med afhøringen af vidnet så vidt muligt give en mundtlig orientering om, hvad der videre forventes at ske i sagen.

2.2.3. Hvem er kontaktperson?

Den primære efterforsker er som udgangspunkt kontaktperson.

Af hensyn til offeret skal det så vidt muligt være den samme medarbejder, der er kontaktperson gennem hele sagsforløbet – det vil sige også, når sagen overgives til anklagemyndigheden.

Funktionen kan overlades til en anden medarbejder end den primære efterforsker, hvis det skønnes mest hensigtsmæssigt, f.eks. af organisatoriske årsager eller af hensyn til den forurettede.

Funktionen kan også tildeles en medarbejder i anklagemyndigheden, hvis det konkret vurderes hensigtsmæssigt, og det sker i overensstemmelse med retningslinjerne for anklagerens kontakt med vidner.

2.2.4. Tidspunkt for udpegning af kontaktperson

Ved den første (gen)afhøring af forurettede oplyses forurettede om, hvem der er kontaktperson. Forurettede skal i den forbindelse have udleveret navn og telefonnummer på kontaktpersonen samt eventuelle andre relevante kontaktoplysninger.

Alle politikredse skal have et kontaktpunkt. Kontaktpunktet – der kan være 114 – har ansvaret for at besvare henvendelser i sager, hvor der (endnu) ikke er udpeget en kontaktperson, eller hvor forurettede forgæves har forsøgt at komme i kontakt med sin kontaktperson.

2.2.5. Kontaktpersonens opgaver

Kontaktpersonen skal bl.a. give vejledning og information om forurettedes retsstilling, om sagens gang og forventede forløb samt om beskyttelsesregler i forbindelse med fremmøde i retten. Herudover skal kontaktpersonen orientere den forurettede om væsentlige skridt, der tages i sagen, herunder f.eks. anholdelse, varetægtsfængsling, eller hvis efterforskningen trækker ud.

Kontaktpersonen skal under al kontakt med forurettede fremstå støttende og hjælpende, men under behørig iagttagelse af objektivitetsprincippet. Kontaktpersonen skal i øvrigt under hele sagens forløb, herunder efter at sagen er overgivet til anklagemyndigheden, stå til rådighed for spørgsmål og henvendelser fra den forurettede.

I sager, hvor der er afsagt en dom om ubetinget fængselsstraf for en grovere overtrædelser af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, eller en seksualforbrydelse skal kontaktpersonen også vejlede den forurettede om muligheden for at blive underrettet om gerningspersonens udgang, løsladelse mv. samt ved medvirken i tv- eller radioprogrammer eller portrætinterview, jf. retsplejelovens § 741 g og bekendtgørelse nr. 1134 af 13. oktober 2017. Underretning efter denne bestemmelse skal kun foretages, hvis forurettede anmoder om det. Det er en betingelse for at modtage underretning, at den dømte har været varetægtsfængslet før dom, og ikke har været løsladt mellem dommens afsigelse og fuldbyrdelse. En anmodning om underretning indgives til den politikreds, der behandler straffesagen, men der tages først stilling til anmodningen om underretning efter sagens endelige afslutning ved retten. Ordningen er beskrevet under pkt. 6.3.

Al kontakt med forurettede/vidner skal dokumenteres ved brug af dispositionskode 2273 ”Kontakt til FOU/VID – kontaktpersonordningen” i POLSAS.

2.2.5.1. Særligt vedrørende sager om personfarlig kriminalitet

Der gælder en særlig underretningspligt i alle sager om personfarlig kriminalitet, jf. Handlingsplan for nedbringelse af sagsbeholdningen på personfarlig kriminalitet. I disse sager skal der således ske underretning, hvis der ikke inden seks måneder er rejst tiltale, eller truffet afgørelse om påtaleopgivelse eller henlæggelse. Underretningspligten indebærer, at forurettede skal orienteres om sagens videre forløb, om det forventede tidspunkt for sagens afgørelse – i det omfang det er muligt – og derudover om andre forhold, der kan være relevante for forurettede. Underretningen skal være konkret og tage udgangspunkt i den enkelte sag.

Underretningspligten gælder i alle sager om personfarlig kriminalitet, det vil sige uanset om der er rejst sigtelse. Underretningen skal foretages enten af politiet eller anklagemyndigheden. Der er udarbejdet vejledende brevkoncepter til brug for underretning for både politiet og anklagemyndigheden. Der findes et link til brevkoncepterne i Rigspolitiets vejledning om kontaktpersonordningen på POLintra. Der er ingen formkrav til underretningen, der både kan være personlig, telefonisk og skriftlig. I tilfælde af personlig eller telefonisk underretning kan brevkoncepterne bruges som vejledning til, hvad underretningen skal indeholde.

2.2.5.2. Bistandsadvokatens opgaver

En bistandsadvokat kan give den forurettede råd og vejledning under hele sagens forløb, herunder også hvis sagen skal for retten.

Bistandsadvokaten kan hjælpe den forurettede med at opgøre erstatningskrav og fremsætte kravet under en eventuel straffesag og over for Erstatningsnævnet.

En bistandsadvokat har adgang til at overvære afhøringer af forurettede hos politiet og i retten. Mens sagen efterforskes, har bistandsadvokaten ret til at gøre sig bekendt med forurettedes forklaring til politiet og andre dokumenter i sagen vedrørende den forurettede. Først når der er rejst tiltale i sagen, må bistandsadvokaten få udleveret det øvrige materiale i sagen. Derfor vil bistandsadvokaten i mange tilfælde ikke være i stand til at besvare forurettedes spørgsmål om fremdriften i politiets efterforskning.

Bistandsadvokatens og kontaktpersonens rolle er ikke den samme. Kontaktpersonen skal henvise til bistandsadvokaten, hvis forurettede har spørgsmål, som bistandsadvokaten skal kunne svare på, f.eks. vedrørende erstatningskrav eller afvikling af retsmøder.

Ved lov nr. 226 af 15. februar 2022 er bistandsadvokatens rolle udvidet, således at forurettede i sager om seksuelt misbrug, jf. pkt. 2.1. ovenfor, har ret til en opfølgende samtale af op til en times varighed med den beskikkede advokat i umiddelbar forlængelse af en domsafsigelse eller modtagelsen af afgørelse fra anklagemyndigheden om påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721 eller tiltalefrafald efter § 722, jf. retsplejelovens § 741 c, stk. 4, 3. pkt. Advokaten vil under samtalen kunne forklare forurettede om indholdet og udfaldet af afgørelsen eller dommen samt forurettedes muligheder og rettigheder, herunder om mulighederne for eventuelt at klage eller søge erstatning ved Erstatningsnævnet. Bestemmelsen indebærer ikke, at bistandsadvokatens rolle udvides til at omfatte en eventuel sag ved Erstatningsnævnet.

Den opfølgende samtale med bistandsadvokaten erstatter ikke den uddybning af afgørelsen, som anklageren skal stå til rådighed for i forbindelse med en afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, da anklageren fortsat vil være den nærmeste til at redegøre for de overvejelser, der ligger til grund for afgørelsen.

2.3. Konfliktråd

Politiet skal vejlede forurettede om muligheden for at søge konflikten løst i konfliktråd.

Der kan kun afholdes konfliktråd i sager, hvor gerningspersonen i det væsentligste har tilstået det strafbare forhold. Det er politiet, der foretager en vurdering af, om en sag er egnet til konfliktråd.

Deltagelse i konfliktråd sker på baggrund af samtykke fra parterne og er således frivillig for både gerningsperson og forurettede.

Konfliktrådsbehandlingen er et supplement til den sædvanlige straffesagsbehandling og skal således ikke træde i stedet for straf eller andre retsfølger.

Se Rigspolitiets rundskrivelse af 23. oktober 2009 om etablering af landsdækkende konfliktrådsordning.

2.4. Orientering til forurettede om sagens forløb

Politi og anklagemyndighed skal i sager om grovere overtrædelser af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, og i sager om seksualforbrydelser, vejlede og informere forurettede om sagens gang og forventede forløb. Denne pligt følger af retsplejelovens § 741 e, stk. 1, og er uddybet i § 2 i Rigsadvokatens bekendtgørelse nr. 1108 af 21. september 2007 om politiets og anklagemyndighedens pligt til at vejlede og orientere forurettede i straffesager og til at udpege en kontaktperson for forurettede.

Orientering om sagens forventede forløb skal f.eks. omfatte oplysning om, hvorvidt forurettede må forvente at skulle afgive forklaring som vidne under sagen, om vidners rettigheder og pligter samt om muligheden for beskyttelse i forbindelse med møde i retten. Det kan også være relevant at oplyse om rettens mulighed for at træffe (forhånds)afgørelse om dørlukning, referatforbud, navneforbud mv. Der henvises i den forbindelse til pkt. 3.5.2.

Herudover vil det – i det omfang det kan forudses – være relevant at oplyse forurettede om, hvornår tiltalespørgsmålet forventes afgjort, samt hvornår hovedforhandlingen forventes at kunne finde sted.

Orienteringen om væsentlige skridt, der tages i sagen, kan f.eks. omfatte oplysninger om anholdelse af gerningspersonen, varetægtsfængsling eller tilvejebringelse af tidskrævende undersøgelser og lignende. Den forurettede skal også i fornødent omfang orienteres, hvis behandlingen af straffesagen trækker særligt ud.

Vejledningen gives løbende i forbindelse med afhøring og anden kontakt med forurettede, herunder også, hvis forurettede retter henvendelse til kontaktpersonen om sagen. Se nærmere om kontaktperson i pkt. 2.2.

Hvis forurettede har fået beskikket en bistandsadvokat, jf. pkt. 2.1.1., må den almindelige orientering til forurettede om sagen forventes varetaget af bistandsadvokaten. Den ovennævnte vejledning vil derfor i disse tilfælde i almindelighed kunne undlades.

Politi og anklagemyndighed skal endvidere i fornødent omfang besvare konkrete spørgsmål fra forurettede, der retter henvendelse vedrørende sagen. Herudover skal politiet eller anklagemyndigheden kun orientere om sagens forløb mv. i andre sager end de nævnte, når de konkrete forhold i sagen taler for det. Se i øvrigt forvaltningslovens § 7, hvorefter en forvaltningsmyndighed i fornødent omfang skal yde vejledning og bistand til personer, der retter henvendelse til myndigheden om spørgsmål inden for myndighedens sagsområde.

Det bemærkes, at bekendtgørelsens § 2 ikke udvider politiets eller anklagemyndighedens adgang til over for forurettede i en straffesag at videregive oplysninger omfattet af bestemmelser om tavshedspligt eller de databeskyttelsesretlige bestemmelser i retshåndhævelseslovens § 9 og § 10, stk. 2, eller oplysninger, hvis videregivelse kan vanskeliggøre politiets efterforskning.

Pligten til vejledning efter § 2 gælder også i forhold til forurettedes nære pårørende, hvis forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen, jf. bekendtgørelsens § 4.

2.5. Underretning af forurettede om afvisning af anmeldelse og indstilling af efterforskningen

Se Rigsadvokatens Retningslinjer om underretning ved henlæggelse af straffesager – retsplejelovens § 749, stk. 3.

2.6. Kontakt til sundhedsvæsenet

Politiet skal vejlede forurettede om at søge læge, når det skønnes påkrævet.

Personer, der har været udsat for røveri, vold eller voldtægt, har ret til tilskud til behandling hos psykolog efter lægehenvvisning. Der henvises til bekendtgørelse nr. 663 af 25. juni 2012 om tilskud til psykologbehandling i praksissektoren for særligt udsatte persongrupper. Der ydes tilskud for indtil 12 konsultationer pr. behandlingsforløb for de personer, som er omfattet af bekendtgørelsen. Politiet kan henvise forurettede til at henvende sig til sin praktiserende læge herom.

Der er herudover mulighed for efter henvisning fra egen læge at blive behandlet vederlagsfrit i det psykiatriske sygehusvæsen og i distriktpsychiatrien. Henvisningen beror på en konkret sundhedsfaglig vurdering.

I sager om voldtægt skal politiet henvise forurettede til hurtigst muligt at rette henvendelse til et af de otte modtagelsescentre for voldtægtsofre, der findes på otte sygehuse i Danmark. På www.voldtaegt.dk kan der findes oplysninger om, hvor modtagelsescentrene er placeret.

Centrene har åben modtagelse og tilbyder akut hjælp, dvs. typisk inden for de første døgn efter voldtægten (de konkrete tilbud varierer). Den akutte hjælp består bl.a. i tilbud om rådgivning, om sporsikring, om relevante prøver f.eks. for kønssygdomme og graviditet og om psykologhjælp. I de tilfælde, hvor der ikke er tale om akut hjælp, vil centrene kunne henvise til andre muligheder for hjælp.

En person, der har været udsat for voldtægt, vil – hvis vedkommende ikke kan tilbydes akut hjælp på et af modtagelsescentrene for voldtægtsofre – også hos sin praktiserende læge vederlagsfrit kunne blive undersøgt for, om vedkommende er blevet smittet med kønssygdomme eller er blevet gravid.

2.7. Underretning af de sociale myndigheder ved afhøring af vidner under 15 år

Når en person under 15 år skal afhøres som vidne i en straffesag hos politiet, tilkaldes en repræsentant for de sociale myndigheder til at overvære afhøringen, medmindre det på grund af sagens karakter og omstændighederne i øvrigt skønnes ubetænkeligt, at afhøringen foretages uden underretning af de sociale myndigheder. Der henvises til § 4 i bekendtgørelse nr. 79 af 4. februar 1998 om kommunens bistand til børn og unge i forbindelse med uden- og indenretlig afhøring (som ændret ved bekendtgørelse nr. 827 af 28. juni 2010).

2.8. Vejledning af forurettede i sager, hvor lovovertrædelsen er begået i udlandet

Retsplejelovens regler om vejledning, orientering og underretning af forurettede i straffesager kan ikke antages at finde anvendelse i sager, hvor lovovertrædelsen er begået i udlandet, når efterforskningen og retsforfølgningen finder sted i det pågældende land.

Det er bl.a. en konsekvens af det forhold, at politi og anklagemyndighed i Danmark, når lovovertrædelsen er begået, efterforskes og retsforfølges i udlandet, ikke er i besiddelse af de oplysninger, der er nødvendige for at yde den vejledning, der er nævnt i retsplejelovens § 741 e. Af samme årsag har politi og anklagemyndighed i Danmark heller ikke mulighed for at foretage underretning i overensstemmelse med reglerne i retsplejelovens § 741 f.

Politi og anklagemyndighed skal dog, hvis forurettede eller dennes bistandsadvokat anmoder om det, søge at tilvejebringe oplysninger om, hvilken myndighed i udlandet der behandler sagen samt, når det er påkrævet, udfolde rimelige bestræbelser på at tilvejebringe oplysninger om status i sagen, herunder om tidspunktet for eventuelle retsmøder i udlandet.

Når en forurettet retter henvendelse til politi eller anklagemyndighed vedrørende en lovovertrædelse, der er begået i udlandet, og der er tale om en seksualforbrydelse eller en grovere overtrædelse af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, skal politi og anklagemyndighed hjælpe og vejlede forurettede i overensstemmelse med nedenstående retningslinjer.

2.8.1. Anmeldelse

Anmeldelse af en lovovertrædelse skal som altovervejende hovedregel ske i det land, hvor lovovertrædelsen har fundet sted.

EU-landene imellem har man dog forpligtet sig til at sikre, at anmeldelse af en lovovertrædelse begået i et andet EU-land kan ske i det land, hvor forurettede har fast bopæl, når det ikke har været muligt for forurettede at indgive anmeldelse i det EU-land, hvor lovovertrædelsen fandt sted.

Herudover kan en forurettet, hvis der er tale om en grov lovovertrædelse, og den forurettede ikke ønsker at foretage anmeldelse i det EU-land, hvor lovovertrædelsen fandt sted, foretage anmeldelse i sit hjemland.

Forurettedes mulighed for i disse tilfælde at anmelde lovovertrædelser begået i et andet EU-land til politiet i Danmark må antages at være begrænset til seksualforbrydelser og grovere overtrædelser af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår.

Herudover har Danmark ved sin ratifikation af Europarådets konventioner om henholdsvis forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (11. maj 2011) og beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug (25. oktober 2007) forpligtet sig til at sikre, at ofre for strafbare handlinger omfattet af konventionerne kan indgive anmeldelse i det land, hvor de har bopæl. Dette gælder dog kun, hvis den stat, hvor lovovertrædelserne er begået, også har ratificeret konventionerne. Konventionerne og oplysninger om, hvilke lande, der har ratificeret konventionerne kan findes på Europarådets hjemmeside.

Eftersom gerningspersonen, vidner og bevismateriale typisk befinder sig i det land, hvor lovovertrædelserne er begået, vil efterforskningen og strafforfølgningen, som altovervejende hovedregel skulle gennemføres i dette land.

Politiet skal derfor straks efter at have modtaget en anmeldelse af en lovovertrædelse begået i et andet EU-land videresende denne til den relevante myndighed i det pågældende land. På samme måde skal politiet videresende anmeldelser af strafbare forhold omfattet af Europarådets konvention om forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet til den relevante myndighed i det land, hvor lovovertrædelserne er begået.

Rigspolitiets Kommunikationscenter vil kunne være behjælpelig med at identificere den relevante myndighed i det pågældende land og eventuelt med at fremsende anmeldelsen til myndigheden.

Herudover vil Rigspolitiets Kommunikationscenter kunne være behjælpelig med håndteringen af eventuelle spørgsmål, der måtte opstå i forbindelse med fremsendelse af anmeldelsen.

2.8.2. Beskikkelse af bistandsadvokat

Bestemmelserne i retsplejelovens § 741 a, stk. 1-5, om beskikkelse af bistandsadvokat må efter omstændighederne antages også at kunne finde anvendelse i forhold til forurettede i straffesager, hvor lovovertrædelserne er begået i udlandet.

Endvidere må retsplejelovens § 741 a, stk. 6, om beskikkelse af en advokat for den forurettedes nære pårørende efter omstændighederne antages at kunne finde anvendelse, når forurettede er afdøde, som følge af en lovovertrædelse begået i udlandet.

Dette gælder dog ikke, hvis forurettede eller forurettedes nære pårørende allerede har en bistandsadvokat i det land, hvor lovovertrædelserne er begået.

Politiet skal således, når en forurettet retter henvendelse vedrørende en seksualforbrydelse eller en grovere overtrædelse af straffeloven, hvor vold, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, uanset at lovovertrædelserne er begået i udlandet, vejlede den forurettede eller den forurettedes nære pårørende om reglerne i retsplejelovens § 741 a om beskikkelse af en bistandsadvokat efter de retningslinjer, der er anført i pkt. 2.1.1.

Politiet skal endvidere i sådanne sager sørge for, at spørgsmål om beskikkelse af bistandsadvokat efter retsplejelovens 741 a indbringes for retten.

2.8.3. Offererstatning

Staten kan efter offererstatningslovens § 1 i særlige tilfælde yde erstatning og godtgørelse for skader, der forvoldes ved handlinger begået uden for den danske stat, hvis skadelidte har bopæl i Danmark, har dansk indfødsret eller på gerningstidspunktet gjorde tjeneste for en udsendt dansk udenrigsrepræsentation, jf. stk. 3, 1. pkt.

Erstatning kan endvidere ydes, når sådanne handlinger er begået mod skadelidte med bopæl i Danmark under dennes erhvervsudøvelse uden for den danske stat, jf. stk. 3, 2. pkt. Se i øvrigt pkt. 2.1.3. om offererstatningsloven.

Det er Erstatningsnævnet, der træffer afgørelse om, hvorvidt erstatning kan ydes i de pågældende tilfælde. Der er tale om en billighedserstatning, og forurettede har således ikke et retskrav på erstatning efter offererstatningsloven, når lovovertrædelsen er begået uden for den danske stat.

Bestemmelsen er for så vidt angår stk. 3, 1. pkt., tiltænkt et snævert anvendelsesområde og finder navnlig anvendelse i forbindelse med skader, som en person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark forvolder mod en anden person med dansk indfødsret eller bopæl i Danmark. Efter Erstatningsnævnets praksis ydes der som udgangspunkt kun erstatning, hvis skaden er opstået i et "lukket" dansk miljø, f.eks. i forbindelse med en skolerejse. Beror det derimod på en tilfældighed, at såvel skadevolder som forurettede har tilknytning til Danmark, vil nævnet ikke yde erstatning.

Bestemmelsen i § 1, stk. 3, 2. pkt., omfatter personskade, der forvoldes mod personer med bopæl i Danmark ved overtrædelse af straffeloven under udlandsophold i forbindelse med forurettedes erhvervsudøvelse. Bestemmelsen omfatter efter kun korterevarende erhvervsudøvelse i udlandet og finder alene anvendelse ved tilskadekomst, der sker i forbindelse med erhvervsudøvelsen.

Hvis forurettede – f.eks. som turist – har været udsat for en lovovertrædelse i udlandet, kan der således som udgangspunkt ikke ydes erstatning efter offererstatningsloven. Skadelidte er derfor henvist til at søge erstatning efter de erstatningsordninger, som gælder i det land, hvor den skadevoldende handling er begået.

Hvis lovovertrædelsen er begået i et andet EU-land, er der mulighed for at søge erstatning hos den relevante myndighed i det pågældende land, jf. Rådets direktiv 2004/80/EF.

Det er den relevante myndighed i det EU-land, hvor lovovertrædelsen har fundet sted, der behandler ansøgningen og vurderer, om skadelidte har krav på erstatning i anledning af lovovertrædelsen. Det er således erstatningsreglerne i det pågældende EU-land, der afgør om, og i hvilket omfang, forurettede er berettiget til erstatning.

Politiet skal, når der er tale om en lovovertrædelse begået i et andet EU-land, vejlede forurettede om, at Erstatningsnævnet kan hjælpe med at indgive en erstatningsansøgning i et andet EU-land, og i

øvrigt henvise forurettede til at rette henvendelse til Erstatningsnævnet med henblik på en mere generel orientering om mulighederne for at søge erstatning i det pågældende EU-land.

Hvis lovovertrædelsen er begået i et land uden for EU, har Erstatningsnævnet derimod ikke i almindelighed – bortset fra Norge og Island – mulighed for at hjælpe med at søge erstatning.

I visse tilfælde vil forurettede være henvist til at anlægge en civil sag i det pågældende land, fordi det pågældende land ikke har en ordning svarende til den danske offererstatningsordning. Erstatningsnævnet har ikke mulighed for at hjælpe med at anlægge en civil erstatningssag.

I disse situationer skal politiet vejlede om, at forurettede kan henvende sig til Udenrigsministeriets Borgerservice eller den danske ambassade for det pågældende land, der vil kunne anvise en lokal engelsktalende advokat, som kan undersøge mulighederne for at opnå erstatning i det pågældende land. Udgifterne til en sådan advokat skal afholdes af forurettede selv.

2.8.4. Offerrådgivning

Som angivet ovenfor i pkt. 2.1.4., er der i alle politikredse etableret en offerrådgivning, der bl.a. kan tilbyde en personlig samtale og støtte til den, der henvender sig.

Politiet skal også vejlede forurettede, som har været udsat for en lovovertrædelse begået i udlandet, om muligheden for at få støtte fra offerrådgivningen.

2.8.5. Oplysning om sagens behandling

Såfremt forurettede ønsker underretning om sagens behandling mv., og forurettede ikke allerede har fået beskikket en bistandsadvokat i det land, hvor lovovertrædelsen er begået, kan politiet henvise forurettede til at rette henvendelse til Udenrigsministeriets Borgerservice eller den danske ambassade for det pågældende land.

Den danske ambassade for det pågældende land vil kunne anvise en lokal engelsktalende advokat, som på vegne af forurettede kan følge efterforskningen og en eventuel retssag og rapportere direkte til forurettede. Udgifterne til en sådan advokat skal afholdes af den forurettede selv.

Som hovedregel sker rapportering om efterforskningen og retssagen direkte fra den lokale advokat til forurettede. Kun under helt særlige omstændigheder kan den danske ambassade i det pågældende land tilbyde at videreformidle advokatens løbende underretning til forurettede.

2.8.6. Kontakt til sundhedsvæsenet

Ifølge Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse har alle personer med bopæl i Danmark ret til sygehushjælp og ydelser i praksissektoren i Danmark. Dette gælder også forurettede, som i udlandet har været udsat for personfarlig kriminalitet. Den nødvendige behandling af en forurettet, som har været udsat for personfarlig kriminalitet, vil som altovervejende hovedregel være vederlagsfri.

Se pkt. 2.6. om forurettedes muligheder.

3. Forberedelse

3.1. Orientering til forurettede om sagens forløb

Politi og anklagemyndighed skal i sager om grovere overtrædelser af straffeloven, hvor vold, psykisk vold, stalking, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, og i sager om seksualforbrydelser, vejlede og informere forurettede om sagens gang og forventede forløb. Denne pligt følger af retsplejelovens § 741 e, stk. 1, og er uddybet i § 2 i Rigsadvokatens bekendtgørelse nr. 1108 af 21. september 2007 om politiets og anklagemyndighedens pligt til at vejlede og orientere forurettede i straffesager og til at udpege en kontaktperson for forurettede.

Vedrørende det nærmere omfang af pligten til at orientere forurettede om sagens forløb henvises til pkt. 2.4.

3.2. Underretning af forurettede om indstilling af efterforskningen, påtaleopgivelse og tiltalefrafald

Anklagemyndigheden skal underrette forurettede, eller hvis forurettede er afgået ved døden, dennes nære pårørende, om afvisning af anmeldelse og indstilling af efterforskningen, jf. retsplejelovens § 749, stk. 3. Se Rigsadvokatens Retningslinjer om underretning ved henlæggelse af straffesager – retsplejelovens § 749, stk. 3.

Anklagemyndigheden skal endvidere ifølge retsplejelovens § 724, stk. 1, underrette forurettede eller, hvis forurettede er afgået ved døden, forurettedes nære pårørende om afgørelser om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald.

Underretning om disse afgørelser skal ske skriftligt og skal indeholde en begrundelse for afgørelsen. Ved afgørelser om påtaleopgivelse skal den forurettede eller dennes nære pårørende endvidere gives klagevejledning i overensstemmelse med retsplejeloven.

Når anklagemyndigheden underretter forurettede eller andre, som i medfør af retsplejelovens § 724, stk. 1, har krav på underretning som beskrevet ovenfor, kan der være tale om en videregivelse af personoplysninger, som er omfattet af retshåndhævelsesloven.

Videregivelse af almindelige personoplysninger må ske, når det er nødvendigt for at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner, jf. retshåndhævelseslovens § 9. Videregivelse af følsomme personoplysninger (f.eks. oplysninger om helbredsforhold) kræver, at det er strengt nødvendigt, jf. retshåndhævelseslovens § 10, stk. 2.

Det skal således overvejes, hvilke oplysninger der videregives i forbindelse med underretningen, herunder særligt i forbindelse med begrundelsen.

Det skal særligt bemærkes, at forurettede er klageberettiget i forhold til påtaleopgivelse, hvilket kan begrunde videregivelse af personoplysninger i videre omfang end ved underretning i forbindelse med tiltalefrafald, hvor forurettede ikke er klageberettiget. I sidstnævnte tilfælde vil det som udgangspunkt ikke være strengt nødvendigt at videregive oplysninger om den sigtedes helbredsmæssige forhold, der har begrundet tiltalefrafaldet.

Begrundelsen i en afgørelse om tiltalefrafald vil kunne afpasses konkret, hvis der f.eks. gør sig særlige hensyn gældende. Det vil navnlig kunne være tilfældet med hensyn til tiltalefrafald over for unge under 18 år, hvor der kan være særlig anledning til ikke at gengive eventuelle særvilkår for tiltalefrafaldet, der afspejler personlige problemer hos den unge. Det vil f.eks. også kunne være tilfældet med hensyn til tiltalefrafald, der er begrundet i sigtedes helbredsmæssige forhold, hvor det som udgangspunkt ikke vil være i overensstemmelse med reglerne i retshåndhævelsesloven at videregive de pågældende helbredsoplysninger i forbindelse med underretning af den forurettede om tiltalefrafaldet.

Pligten til underretning af forurettede om påtaleopgivelse gælder også, når den mødende anklager i et retsmøde, f.eks. med henblik på sagens fremme som tilståelsessag, har truffet en afgørelse om påtaleopgivelse. I disse tilfælde skal anklagemyndigheden derfor efter retsmødet underrette forurettede om afgørelsen om påtaleopgivelse på samme måde som ved udenrettlige påtaleopgivelser.

Omgørelsesfristen løber fra afgørelsen i retten, hvorfor den skriftlige underretning bør ske snarest efter retsmødet. Begrundelsen til forurettede for en sådan afgørelse, der eventuelt træffes i medfør af retsplejelovens § 721, stk. 1, nr. 4, kan i almindelighed udformes som en oplysning om, at påtale er opgivet som følge af, at sagens gennemførelse medfører sådanne vanskeligheder, omkostninger eller sagsbehandlingstider, at den ikke står i rimeligt forhold til sagens betydning og den straf, som i givet fald kan forventes idømt. Forelæggelse for statsadvokaten i sådanne tilfælde er i øvrigt i overensstemmelse med hidtidig praksis ikke fornøden.

I tilfælde, hvor der ikke rejses tiltale i en sag, der må antages at have medført en ganske særlig belastning for forurettede – eller forurettedes nære pårørende, hvis forurettede er afgået ved døden som følge af forbrydelsen – skal anklagemyndigheden overveje, hvordan der mest hensigtsmæssigt gives forurettede eller dennes nære pårørende underretning herom. Der bør som udgangspunkt tilbydes den pågældende en samtale om sagen, hvor der kan gives en mere fyldestgørende redegørelse for politiets og anklagemyndighedens overvejelser i sagen. Dette kan f.eks. være relevant i sager om voldtægt eller andre grove seksualforbrydelser og i sager, hvor en person har mistet en nærtstående i en færdselsulykke.

Ved lov nr. 226 af 15. februar 2022 er bistandsadvokatens rolle udvidet, således at forurettede i sager om seksuelt misbrug, jf. pkt. 2.1. ovenfor, har ret til en opfølgende samtale af op til en times varighed med den beskikkede advokat i umiddelbar forlængelse af modtagelsen af afgørelse fra anklagemyndigheden om påtaleopgivelse efter retsplejelovens § 721 eller tiltalefrafald efter § 722, jf. retsplejelovens § 741 c, stk. 4, 3. pkt. Advokaten vil under samtalen kunne forklare forurettede om indholdet og udfaldet af afgørelsen eller dommen samt forurettedes muligheder og rettigheder, herunder om mulighederne for eventuelt at klage eller søge erstatning ved Erstatningsnævnet.

Den opfølgende samtale med bistandsadvokaten erstatter ikke den uddybning af afgørelsen, som anklageren skal stå til rådighed for i forbindelse med en afgørelse om påtaleopgivelse eller tiltalefrafald, da anklageren fortsat vil være den nærmeste til at redegøre for de overvejelser, der ligger til grund for afgørelsen.

Se i øvrigt pkt. 2.5. om afvisning af anmeldelse og anmeldelseskvittering.

3.3. Underretning af forurettede om tiltalerejsning eller retsmødebegæring med henblik på behandling af sagen som en tilståelsessag

Efter retsplejelovens § 741 f, stk. 1, skal anklagemyndigheden underrette forurettede om, at der er rejst tiltale eller indleveret en retsmødebegæring til retten med henblik på behandling af sagen som en tilståelsessag. Er forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende.

Underretning skal ske ved fremsendelse af et brev til forurettede – eller hvis forurettede er afgået ved døden – til forurettedes nære pårørende.

Der findes i Anklagemyndighedens Konceptsamling en række koncepter, dokument nr. 2.3.01.19.-2.3.01.31., som kan benyttes ved den nævnte underretning. Koncepterne er søgt målrettet de forskellige grupper af forurettede.

3.4. Underretning af forurettede om tid og sted for hovedforhandlingen mv.

Forurettede skal underrettes om tid og sted for hovedforhandlingen, hvis den pågældende over for anklagemyndigheden har anmodet om det, jf. retsplejelovens § 741 f, stk. 2. Tilsvarende skal der efter anmodning underrettes om tid og sted for et retsmøde med henblik på behandling af sagen som en tilståelsessag.

Er forurettede afgået ved døden, underrettes den forurettedes nære pårørende, hvis vedkommende har anmodet om det. Underretning kan undlades, hvis den forurettede eller den forurettedes nære pårørende skal møde som vidne eller har fået en advokat beskikket.

Forurettede skal vejledes om muligheden for at fremsætte anmodning om at modtage en sådan underretning. En sådan vejledning gives mest hensigtsmæssigt i forbindelse med anklagemyndighedens underretning om tiltalerejsning mv. Der henvises til det ovenfor i pkt. 3.3. anførte.

3.5. Forurettedes afgivelse af vidneforklaring i retten

3.5.1. Underretning af retten ved behov for særlig hensyntagen til et vidne

Politiet eller anklagemyndigheden skal efter bestemmelsen i retsplejelovens § 193 underrette retten, hvis der efter en konkret vurdering er behov for særlig hensyntagen til et vidne i en straffesag.

Det kan især være tilfældet i sager om seksualforbrydelser, vold, røveri, afpresning og lignende alvorlige og belastende sager, hvor et vidne, herunder navnlig forurettede, efter en konkret vurdering må anses for særligt udsat som følge af sin alder, fysiske eller psykiske helbredsforhold, følgerne af den strafbare handling eller risiko for pression. Se forarbejderne til lov nr. 517 af 6. juni 2007 (L 128 af 31. januar 2007, de specielle bemærkninger til § 1, nr. 2).

Politiet eller anklagemyndigheden skal således vurdere, om der er et særligt behov for hensyntagen til vidnet, og i givet fald underrette retten med henblik på at aftale, hvordan dette behov bedst kan opfyldes.

Herefter skal anklagemyndigheden og retten i et samarbejde søge at begrænse de ulemper, der kan være forbundet med afgivelse af forklaring i retten.

Der kan efter forarbejderne f.eks. være tale om, at en medarbejder ved retten på forhånd er klar til at modtage og vejlede vidnet om placering i et særligt venterum for vidner eller eventuelt et andet lokale, indtil forklaringen skal afgives. Der kan også være tale om at sikre, at vidnet ikke unødvendigt konfronteres med tiltalte eller bestemte vidner, eller om koordinering af en nødvendig politibeskyttelse. Man bør i den forbindelse være opmærksom på, at der i nogle tilfælde også kan være andre vidner i sagen, som forurettede har et klart behov for ikke at være i rum med.

Hvis der er beskikket en bistandsadvokat, må politiet og anklagemyndigheden normalt kunne overlade det til bistandsadvokaten at træffe aftale med retten, i det omfang bistandsadvokaten i forbindelse med retsmødet ikke selv kan tage sig af forurettede i nævnte henseende. I de helt specielle tilfælde, hvor der måtte være behov for politibeskyttelse, må politiet eller anklagemyndigheden træffe de nødvendige aftaler med retten og bistandsadvokaten.

3.5.2. (Forhånds)afgørelse om dørlukning, referatforbud, navneforbud mv.

Efter retsplejelovens § 29 og § 29 a kan retten træffe afgørelse om dørlukning.

Herudover kan retten efter § 30 og § 31 træffe afgørelse om henholdsvis referatforbud og navneforbud. Retten kan endvidere efter retsplejelovens § 856, stk. 1, beslutte, at tiltalte skal forlade retslokalet, mens et vidne eller en medtiltalt afhøres, når særegne grunde taler for, at en uforbeholden forklaring ellers ikke kan opnås. Når det må antages at være uden betydning for tiltaltes forsvar, kan retten efter § 856, stk. 2, på anmodning bestemme, at et vidnes bopæl, eller navn, stilling og bopæl ikke må oplyses for tiltalte, hvis afgørende hensyn til vidnets sikkerhed taler for det.

Efter retsplejelovens § 845, stk. 1, kan retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne træffe forhåndsafgørelse om dørlukning efter § 29, stk. 1 og stk. 3, og § 29 a, referatforbud efter § 30 samt navneforbud efter § 31, stk. 1, at tiltalte og/eller øvrige tiltalte i sagen skal forlade retslokalet, mens et vidne afhøres, jf. § 856, stk. 1, 4 eller 7, at et vidnes bopæl eller navn, stilling og bopæl ikke må oplyses for tiltalte, jf. § 856, stk. 2, eller at en polititjenestemands navn og bopæl ikke skal oplyses, jf. § 856, stk. 6.

Anklagemyndigheden skal ifølge retsplejelovens § 845, stk. 2, senest samtidig med indlevering af bevisfortegnelsen underrette forsvareren og retten, hvis der foreligger spørgsmål som nævnt i § 845, stk. 1. Det afgørende er således, om anklagemyndigheden i forbindelse med fremsendelsen af bevisfortegnelsen er bekendt med, om der er spørgsmål af den omhandlede karakter.

Det fremgår af forarbejderne til bestemmelsen, at det forudsættes, at anklagemyndigheden på forhånd i fornødent omfang undersøger spørgsmålet ved efter omstændighederne at rette henvendelse til vidnet, forurettede eller en bistandsadvokat.

En sådan henvendelse vil i almindelighed kun være fornøden i sager om grovere personfarlig kriminalitet og i sager om seksualforbrydelser, hvor det efter sagens karakter forekommer sandsynligt, at retten vil imødekomme en anmodning om dørlukning mv.

Såfremt der er beskikket en bistandsadvokat for forurettede, påhviler det bistandsadvokaten at oplyse anklagemyndigheden om, at der er spørgsmål om dørlukning mv. Der kan henvises til pkt. 2.1.1. vedrørende beskikkelse af bistandsadvokat.

3.6. Inddragelse og underretning af forældremyndighedsindehavere

Når en person under 18 år bliver involveret i en straffesag som forurettet – for eksempel fordi anmeldelsen afvises, eller efterforskningen indstilles – og pågældende derfor underrettes herom, gælder det som udgangspunkt, at begge indehavere af forældremyndigheden over barnet/den unge tillige skal underrettes. Når underretningen sendes med Digital Post følger dette udgangspunkt eksplicit af lov om ligestilling af kvinder og mænd § 4 a, stk. 1.

Underretning af den ene eller begge forældremyndighedsindehavere kan dog udsættes eller undlades helt, hvis dette er påkrævet af hensyn til efterforskningen eller må antages at stride mod væsentlige hensyn til barnet/den unge.

Som eksempler på situationer, hvor hensynet til efterforskningen vil kunne gøre sig gældende, kan nævnes tilfælde, hvor barnets/den unges forældre selv er mistænkte i sagen, eller hvis underretningen vil kunne kompromittere eller vanskeliggøre en igangværende efterforskning.

Som eksempler på situationer, hvor væsentlige hensyn til barnet/den unge vil kunne gøre sig gældende, kan nævnes tilfælde, hvor barnet/den unge er tvangsfjernet, eller hvor barnet/den unge har været udsat for alvorligt omsorgssvigt eller krænkelse fra forældremyndighedsindehavernes side – f.eks. i form af psykisk vold, grov vold eller seksuelt misbrug. Væsentlige hensyn til barnet/den unge vil endvidere kunne gøre sig gældende i situationer, hvor der i øvrigt måtte være risiko for utilbørlige reaktioner fra indehaverne af forældremyndigheden, f.eks. hvor oplysninger i sagen om barnets/den unges seksualitet, må forventes at udsætte barnet/den unge for et særligt pres i hjemmet på grund af religiøse, kulturelle eller æresrelaterede forhold.

Det bør altid overvejes, om den ansvarlige kommune skal underrettes om beslutninger eller afgørelser af betydning for mindreårige forurettede. Retningslinjer om politiets underretning til den ansvarlige kommune om børn og unge under 18 år findes på POLINTRA under Operativt/Politifagligt/Forebyggelse/Børn og unge.

4. Jura

5. Straf og andre retsfølger

6. Efter dom

Ved lov nr. 226 af 15. februar 2022 er bistandsadvokatens rolle udvidet, således at forurettede i sager om seksuelt misbrug, jf. pkt. 2.1. ovenfor, har ret til en opfølgende samtale af op til en times varighed med den beskikkede advokat i umiddelbar forlængelse af en domsafsigelse, jf. retsplejelovens § 741 c, stk. 4, 3. pkt. Advokaten vil under samtalen kunne forklare forurettede om indholdet og udfaldet af afgørelsen eller dommen samt forurettedes muligheder og rettigheder, herunder om mulighederne for eventuelt at klage eller søge erstatning ved Erstatningsnævnet.

6.1. Underretning af forurettede om dommen og muligheden for at modtage en domsudskrift

Efter retsplejelovens § 219 a, stk. 7, 1. pkt., skal retten underrette forurettede og andre, som har fremsat et borgerligt krav i en straffesag, om rettens afgørelse om kravet. Underretning om rettens afgørelse i medfør af denne bestemmelse varetages af retten.

I øvrigt meddeler retten forurettede en udskrift af dommen, hvis forurettede har anmodet om det, jf. § 219 a, stk. 7, 2. pkt. Denne udskrift er gratis, jf. retsafgiftslovens § 49, stk. 2, nr. 5.

Bestemmelsen indebærer, at anklagemyndigheden skal underrette forurettede om, at der er mulighed for at anmode om en (gratis) udskrift af dommen. Denne underretning gives mest hensigtsmæssigt i forbindelse med anklagemyndighedens underretning af forurettede om den rejste tiltale eller anmodning om berømmelse af et retsmøde om behandling af sagen som en tilståelsessag og er derfor indarbejdet i dokumenterne nr. 2.3.01.19.-2.3.01.31. i Anklagemyndighedens Dokumentsamling, jf. pkt. 3.3. ovenfor.

Når politi eller anklagemyndighed modtager en anmodning om en domsudskrift fra forurettede, skal anmodningen videresendes til retten eller afleveres til retten i forbindelse med et retsmøde i sagen, idet retten skal behandle anmodningen som en anmodning om aktindsigt efter reglerne i retsplejelovens kapitel 3 a.

Forurettedes adgang til en gratis udskrift af dommen gælder også i ankesager, jf. pkt. 6.2.

6.2. Underretning af forurettede om anke og genoptagelse

- Forurettede, der under sagens behandling i første instans har anmodet om at modtage underretning om tid og sted for hovedforhandlingen mv., skal efter retsplejelovens § 741 f, stk. 3 og 4, underrettes om en eventuel anke eller genoptagelse af sagen.
 - Det vil i disse tilfælde være statsadvokaten eller rigsadvokaten, der skal underrette forurettede om, at sagen er anket eller genoptaget. Underretningen skal indeholde oplysning om, at forurettede senere vil modtage underretning om tid og sted for hovedforhandlingen.
 - I tilfælde, hvor der er anmodet om underretning, skal forurettede tillige underrettes, hvis en anke frafaldes. Det skal i den forbindelse oplyses, at sagen er sluttet, og at underinstansens dom står ved magt.
- Hvis forurettede ikke i forbindelse med sagens behandling i første instans har anmodet om underretning om tid og sted for hovedforhandlingen, må det antages, at forurettede heller ikke ønsker at følge ankesagen. Det er således ikke i disse tilfælde nødvendigt at underrette forurettede om anke og genoptagelse.
- Hvis forurettede er afgået ved døden underrettes den forurettedes nære pårørende om en anke eller genoptagelse af sagen, forudsat at vedkommende har fremsat anmodning om at modtage en sådan underretning.

6.3. Underretning af forurettede ved gerningspersonens udgang, løsladelse eller tv-optræden mv.

6.3.1. Sager omfattet af underretningsordningen

Der kan i visse sager ske underretning af forurettede ved gerningspersonens udgang, løsladelse, tv-optræden mv. Hjemlen hertil er fastsat i retsplejelovens § 741 g og bekendtgørelse nr. 1134 af 13. oktober

2017 om underretning ved udgang og løsladelse mv. samt ved medvirken i tv- eller radioprogrammer eller portrætinterview.

Underretningsordningen gælder for lovovertrædelser begået efter den 1. juli 2011, og finder anvendelse i sager, hvor:

- hvor der er afsagt dom om ubetinget fængsel for en grovere overtrædelse af straffeloven, hvor vold, psykisk vold, stalking, trusler eller anden personfarlig kriminalitet indgår, eller en seksualforbrydelse, jf. retsplejelovens § 741 g, stk. 1 (ordningen omfatter således de sager, hvor det er obligatorisk at udpege en kontaktperson for offeret, jf. § 2, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 1108 af 21. september 2007, se pkt. 2.2.1.).
- den dømte i stedet for ubetinget fængsel er dømt til anbringelse efter straffelovens §§ 68, 69, 73 eller 74 a eller til forvaring efter straffelovens § 70 (domme, som giver mulighed for, at der på et senere tidspunkt administrativt træffes afgørelse om frihedsberøvende foranstaltninger, er ikke omfattet af ordningen).

Underretningsordningen gælder kun, hvis:

- gerningspersonen har været varetægtsfængslet før dom og ikke har været løsladt mellem dommens afsigelse og fuldbyrdelse, og forurettede har anmodet om at modtage underretning.

Hvis forurettede er afgået ved døden, underrettes forurettedes nære pårørende, hvis der er anmodet herom, jf. § 7 i bekendtgørelsen.

Se § 1, stk. 3, i bekendtgørelse nr. 1134 af 13. oktober 2017 om underretning ved udgang og løsladelse mv. samt ved medvirken i tv- eller radioprogrammer eller portrætinterview og vejledning om underretning af forurettede ved den dømtes første uledsagede udgang, løsladelse mv.

6.3.2. Situationer, hvor der skal ske underretning af forurettede om gerningspersonens udgang, løsladelse eller tv-optræden mv.

Efter retsplejelovens § 741 g, stk. 1, skal forurettede underrettes om følgende:

Gerningspersonens første uledsagede udgang:	– En <i>afbrydelse af straffuldbyrdelsen</i> efter straffuldbyrdelseslovens § 76, stk. 1, kan sidestilles med en uledsaget udgang. Det betyder, at forurettede, hvis der sker strafafbrydelse før første uledsagede udgang, skal underrettes om strafafbrydelsen og herefter underrettes igen ved (prøve)løsladelse samt ved eventuel undvigelse. – En <i>anbringelse uden for fængsel i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 78, stk. 1</i>, skal sidestilles med en uledsaget udgang i relation til underretningsordningen. Det betyder, at hvis der sker anbringelse efter § 78, stk. 1, uden at dømte forinden har haft (egentlig) uledsaget udgang, skal forurettede underrettes om anbringelsen og herefter underrettes igen ved (prøve)løsladelse samt ved eventuel undvigelse.
---	---

Gerningspersonens løsladelse, herunder prøveløsladelse:	– En <i>benådning</i> af den idømte straf, jf. grundlovens § 24, må sidestilles med en løsladelse i relation til underretningsordningen. – Med hensyn til personer, der er <i>dømt til anbringelse i hospital mv., jf. straffelovens §§ 68, 69 eller 73</i>, skal <i>ophør eller ændring af foranstaltningen</i>, der medfører, at udgang ikke længere kræver særskilt tilladelse (f.eks. ændring af en anbringelsesdom til en behandlingsdom), sidestilles med løsladelse. Det indebærer, at forurettede også skal underrettes i disse tilfælde. – En <i>ungdomssanktion efter straffelovens § 74 a</i> forudsættes indledt med et ophold i en døgninstitution, der som udgangspunkt indledningsvist bør være en sikret afdeling. <i>Afslutning af opholdet i en sikret afdeling</i> skal i relation til underretningsordningen betragtes som en løsladelse, således at der gives forurettede underretning herom. Herudover skal der ske underretning om første uledsagede udgang og eventuel undvigelse.
Gerningspersonens undvigelse:	
Gerningspersonens medvirken i tv- eller radio-program eller portrætinterview i et dagblad:	– Hvis gerningspersonen under afsoning på institutionens område eller under udgang med institutionens viden har en fremtrædende rolle i et tv- eller radioprogram eller medvirker til et portrætinterview i et dansk dagblad, skal forurettede underrettes. – Underretningen skal ske, når optagelserne eller interviewet laves. Hvis gerningspersonen deltager i en program- eller portrætserie, skal der alene underrettes én gang – når optagelserne eller interviewet starter. – Ved et ”dagblad” forstås en avis, som udkommer mindst én gang ugentligt. – Ved ”fremtrædende rolle” forstås, at gerningspersonen skal deltage som hovedperson og skal have lejlighed til at ytre sig. Hvis den pågældende har en mere perifer rolle eller deltager ved en tilfældighed, skal forurettede således ikke underrettes. – Underretningen skal så vidt muligt indeholde oplysning om det forventede sende- eller udgivelsestidspunkt. I de tilfælde, hvor gerningspersonen deltager i et nyhedsindslag, skal den relevante myndighed udfolde rimelige bestræbelser på at underrette forurettede, hvilket efter omstændighederne kan ske telefonisk.

Se i øvrigt vejledning om underretning af forurettede ved den dømtes første uledsagede udgang, løsladelse mv. samt forarbejderne til lov nr. 412 af 9. maj 2011 (L 134 af 10. februar 2011) og til lov nr. 629 af 12. juni 2013 (L 166 af 28. februar 2013).

6.3.3. *Behandling af forurettedes anmodning om underretning ved gerningspersonens udgang, løsladelse, tv-optræden mv.*

Politikredsen behandler anmodninger fra forurettede om at modtage underretning, jf. § 2, stk. 1, i bekendtgørelse nr. 823 af 26. juni 2013 om underretning ved udgang og løsladelse mv. samt ved medvirken i tv- eller radioprogrammer eller portrætinterview.

Der er ingen frister for indgivelse af en anmodning om underretning, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 2. Anmodningen skal behandles i forlængelse af modtagelsen. Der kan dog først tages stilling til anmodningen efter straffesagens endelige afslutning ved retten, jf. bekendtgørelsens § 2, stk. 2.

Gerningspersonen kan – i modsætning til forurettede – som udgangspunkt ikke forvaltningsretligt anses for part i sagen om forurettedes anmodning om at modtage underretning ved løsladelse mv. Det betyder, at gerningspersonen:

- Ikke har krav på at blive partshørt over oplysningerne i sagen.
- Ikke skal orienteres om afgørelsen, medmindre særlige grunde taler herfor,
- Vil blive informeret om underretningsordningens eksistens i kriminalforsorgens generelle vejledning til afsonere, således at gerningspersonen har mulighed for at reagere i forhold til myndighederne, hvis han eller hun f.eks. modtager trusler fra forurettedes omgangskreds under afsoning.

Anmodningen om underretning kan afslås, hvis væsentlige hensyn til gerningspersonen taler for det. Det vil f.eks. kunne være tilfældet, hvis

- der er risiko for hævn fra forurettedes side – f.eks. ved banderelaterede forbrydelser, eller
- hvis hensynet til gerningspersonens privatliv overstiger hensynet til forurettedes interesse i tryghed, f.eks. hvis der er risiko for chikane fra tredjemand.

Myndighederne skal ved vurderingen af, om der foreligger sådanne væsentlige hensyn, lægge vægt på de oplysninger, som allerede er i deres besiddelse. Kun efter en konkret vurdering skal myndighederne søge at oplyse grundlaget for afgørelsen i videre omfang, hvilket i videst muligt omfang ikke bør ske ved at anmode gerningspersonen om en udtalelse.

Kun i tilfælde, hvor politikredsen efter en konkret vurdering afslår at give underretning, vil det være nødvendigt at meddele forurettede dette skriftligt. I andre tilfælde vil det således være tilstrækkeligt, at politikredsen i forbindelse med modtagelsen af anmodningen har oplyst, at forurettede kan regne med underretning ved udgang, løsladelse eller tv-optræden mv. Hvis anmodningen fremsættes skriftligt, bør politikredsens afgørelse om, at der skal gives underretning til forurettede, dog ligeledes meddeles skriftligt.

Politidirektørens afgørelse kan ikke påklages til en højere administrativ myndighed, jf. bekendtgørelsens § 3, stk. 2.

Se vejledning om underretning af forurettede ved den dømtes første uledsagede udgang, løsladelse mv. og forarbejderne i øvrigt til lov nr. 412 af 9. maj 2011 (L 134 af 10. februar 2011) og til lov nr. 629 af 12. juni 2013 (L 166 af 28. februar 2013).

6.3.4. Underretning af andre myndigheder om afgørelsen vedrørende underretning af forurettede ved gerningspersonens udgang, løsladelse eller tv-optræden

Hvis domfældte er idømt en ubetinget fængselsstraf eller er dømt til forvaring efter straffelovens § 70:	Politikredsen:	– Skal i forbindelse med, at dommen sendes til fuldbyrdelse, orientere <u>kriminalforsorgsområdet</u>, hvor <u>dømte er placeret</u>, hvis forurettede skal underrettes. Dette angives i blanketten ”Underretning af Kriminalforsorgen om ubetinget frihedsstraf, som skal fuldbyrdes” (blanket nr. F1). Hvis politiet/anklagemyndigheden skønner, at særlige sikkerhedsmæssige eller andre hensyn til forurettede taler for, at underretning bør ske ved politiets foranstaltning, skal dette angives særskilt på blanketten. Hvis forurettede først anmoder om underretning efter, at dommen er sendt til fuldbyrdelse, skal politiet/anklagemyndigheden umiddelbart efter afgørelsen orientere den institution, hvor domfældte afsoner, om, at der skal ske underretning.
Hvis domfældte er dømt til anbringelse efter straffelovens §§ 68, 69 eller 73:	Politikredsen: – Skal i forbindelse med, at fuldbyrdelsesordren sendes til <u>kommunen eller det hospital/afdeling, der står for visitationen af dommen</u>, samtidig gøre opmærksom på, at forurettede ønsker at blive underrettet om udgang, løsladelse eller tv-optræden mv., og at den regionale statsadvokat derfor skal orienteres forud for domfældtes første uledsagede udgang uden for institutionen samt om domfældtes tv-optræden mv., jf. § 8, stk. 2, i bekendtgørelse nr. 823 af 26. juni 2013 om underretning ved udgang og løsladelse mv. samt ved medvirken i tv- eller radioprogrammer eller portrætinterview. Det skal endvidere anføres, at kommunen eller hospitalet/afdelingen i forbindelse med, at politiet underrettes om en eventuel undvigelse, skal gøre opmærksom på, at forurettede har anmodet om underretning om bl.a. undvigelse. – Skal herudover orientere den <u>regionale statsadvokat, som skal føre tilsyn med den idømte foranstaltning</u>, jf. straffelovens § 72, om, at forurettede ønsker underretning. – I tilfælde, hvor forurettede først anmoder om underretning efter, at dommen er sendt til fuldbyrdelse, skal politikredsen orientere den <u>institution, hvor domfældte er anbragt</u>, samt den <u>regionale statsadvokat herom</u>.	Den regionale statsadvokat: – Skal i forbindelse med oprettelsen af en tilsyns-sag, jf. straffelovens § 72, sende et brev til den

		<u>kommune eller det hospital/afdeling, hvor domfældte er anbragt.</u> Af brevet skal det fremgå, at hospitalet/afdelingen eller kommunen mv. skal orientere den regionale statsadvokat om domfældtes første uledsagede udgang uden for institutionens område samt om domfældtes tv-optræden mv. Det skal endvidere fremgå, at kommunen eller hospitalet/afdelingen, hvis domfældte undviger, i forbindelse med, at man anmelder undvigelsen til politiet, skal gøre opmærksom på, at forurettede har anmodet om underretning.
Hvis domfældte er idømt en ungdomssanktion, jf. straffelovens § 74 a:	Politikredsen:	– Skal i forbindelse med, at fuldbyrdelsesordren sendes til <u>kommunen</u> gøre opmærksom på, at forurettede ønsker at blive underrettet om udgang, løsladelse eller tv-optræden mv., hvorfor politikredsen skal underrettes første gang, institutionen giver tilladelse til uledsaget udgang uden for institutionens område, når tidspunktet for afslutningen af opholdet i den sikrede institution ligger fast, og hvis den domfældte undviger eller skal deltage i et tv- eller radioprogram mv., jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 3. Politikredsen skal endvidere anmode kommunen om at sikre, at institutionen er bekendt med, at forurettede ønsker at blive underrettet. Hvis forurettede først anmoder om underretning efter, at dommen er sendt til fuldbyrdelse, skal politikredsen orientere kommunen herom.

6.3.5. Underretning af forurettede ved gerningspersonens udgang, løsladelse eller tv-optræden mv.

Hvis domfældte løslades i forbindelse med straffedommens afsigelse eller bliver idømt en betinget dom:	– Hvis domfældte idømmes en ubetinget fængselsstraf, men løslades i forbindelse med straffedommens afsigelse, fordi straffen anses for udstået ved forudgående varetægtsfængsling, vil politikredsen ikke have haft lejlighed til at tage stilling til en anmodning fra forurettede om underretning. Retsmøder, hvori der afsiges dom, er offentlige, hvorfor enhver kan gøre sig bekendt med en straffesags resultat. I denne situation behøver <i>politikredsen</i> derfor ikke træffe afgørelse om, hvorvidt der kan ske underretning. – Hvis forurettede har anmodet om underretning og ikke har været til stede under dommens afsigelse, skal den <i>mødende anklager</i> sikre sig, at forurettede uden videre underrettes om løsladelsen, jf. § 8, stk. 4, i bekendtgørelse nr. 823 af 26. juni 2013 om underretning ved udgang og løsladelse mv. samt ved medvirken i tv- eller radioprogrammer eller portrætinterview. Hvis forurettede har været til stede under domsafsigelsen, anses forurettede dermed for underrettet, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 4.
---	--

	- Hvis domfældte idømmes en betinget dom eller løslades efter dom, fordi grundlaget for fortsat varetægtsfængsling ikke er til stede, vil sagen i princippet ikke være omfattet af underretningsordningen. Imidlertid skal <i>politikredsen/ statsadvokaten</i> også i disse situationer sikre sig, at forurettede uden videre underrettes om løsladelsen, hvis forurettede har anmodet om underretning.
Hvis domfældte er idømt en ubetinget fængselsstraf eller er dømt til forvaring efter straffelovens § 70:	- Hvis domfældte er idømt en ubetinget fængselsstraf eller dømt til forvaring, jf. straffelovens § 70, foretages underretningen af forurettede af <i>kriminalforsorgen</i>, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 1.
Hvis domfældte er dømt til anbringelse efter straffelovens §§ 68, 69 eller 73:	- Hvis domfældte er dømt til anbringelse efter straffelovens §§ 68, 69 eller 73 foretages underretning af forurettede af <i>den regionale statsadvokat, som</i> efter straffelovens § 72, stk. 1, <i>fører tilsyn med foranstaltningen</i>, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 2. - Dette gælder dog ikke, hvis dømte undviger. I disse situationer er det <i>politikredsen</i>, der skal underrette forurettede, idet kommunen eller hospitalet/afdelingen i forbindelse med, at politiet underrettes om undvigelsen, samtidig skal gøre opmærksom på, at forurettede har anmodet om underretning. - Når underretningen sker som følge af første uledsagede udgang uden for institutionens område, bør den regionale statsadvokat samtidig orientere forurettede om, at næste underretning vil ske, når foranstaltningen ændres eller ophæves, eller hvis domfældte skulle undvige. - Den regionale statsadvokat skal endvidere i forbindelse med underretningen gøre forurettede opmærksom på, at oplysningen om domfældtes udgang, løsladelse eller tv-optræden mv. alene er til privat brug, og at det kan være strafbart at videregive oplysningen i en videre kreds, herunder på internettet eller til pressen.
Hvis domfældte er idømt en ungdomssanktion, jf. straffelovens § 74 a:	- Hvis domfældte er dømt til anbringelse i en sikret institution som led i fuldbyrdelsen af en dom om ungdomssanktion, jf. straffelovens § 74 a, foretages underretning af forurettede af <i>den politikreds, som har behandlet straffesagen</i>, jf. bekendtgørelsens § 8, stk. 3. - Når underretningen sker som følge af første uledsagede udgang, bør politikredsen samtidig orientere om, at forurettede vil blive underrettet igen, når foranstaltningen ændres eller ophæves, eller hvis domfældte skulle undvige. - Politikredsen skal endvidere i forbindelse med underretningen gøre forurettede opmærksom på, at oplysningen om domfældtes udgang, løsladelse eller tv-optræden mv. alene er til privat brug, og at det kan være strafbart at videregive oplysningen i en videre kreds, herunder på internettet eller til pressen.

7. Love og forarbejder

- Lov nr. 428 af 31. maj 2000 om ændring af retsplejeloven og straffeloven (Varetægtsfængsling i isolation, varetægtsfængsling under domsforhandling, vidne-beskyttelse mv.) (L 14 af 6. oktober 1999).
- Lovbekendtgørelse nr. 688 af 28. juni 2004 om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser.
- Lov nr. 517 af 6. juni 2007 om ændring af retsplejeloven og retsafgiftsloven (Forbedring af retsstillingen for ofre for forbrydelser) (L 128 af 31. januar 2007).
- Lov nr. 467 af 12. juni 2009 om konfliktråd i anledning af strafbar handling (L 158 af 27. februar 2009).
- Lov nr. 486 af 30. april 2019 om ændring af lov om erstatning fra staten til ofre for forbrydelser (Nedbringelse af sagsbehandlingstiden i Erstatningsnævnet).
- Lov nr. 226 af 15. februar 2022 om ændring af straffeloven, retsplejeloven, lov om pas til danske statsborgere m.v. (L 78 af 10. november 2021).

Andet

- Bekendtgørelse nr. 1108 af 21. september 2007 om politiets og anklagemyndighedens pligt til at vejlede og orientere forurettede i straffesager og til at udpege en kontaktperson for forurettede.
- Bekendtgørelse nr. 79 af 4. februar 1998 om kommunens bistand til børn og unge i forbindelse med uden- og indenretlig afhøring (som ændret ved bekendtgørelse nr. 827 af 28. juni 2010).
- Bekendtgørelse nr. 1134 af 13. oktober 2017 om underretning ved udgang og løsladelse mv. samt ved medvirken i tv- eller radioprogrammer eller portrætinterview.
- Bekendtgørelse nr. 663 af 25. juni 2012 om tilskud til psykologbehandling i praksissektoren for særligt udsatte persongrupper.
- Rigspolitiets cirkulæreskrivelse af 5. december 2000 om offerrådgivningsordningen.
- Justitsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 10094 af 22. december 2006 om offerrådgivning.
- Offermodulerne på politiets og anklagemyndighedens hjemmesider.
- Vejledning om underretning af forurettede ved den dømtes første uledsagede udgang, løsladelse mv.

Bilag

Bilag 1: Traumepsykologisk materialesamling ”Psyiske følger efter en voldtægt”.

Traumepsykologisk materialesamling ”Psyiske følger efter en voldtægt” (<https://vidensbasen.anklagemyndigheden.dk/h/6dfa19d8-18cc-47d6-b4c4-3bd07bc15ec0/VB/1bdb8034-1178-4c21-a024-3ac18ccdba0a?showExact=true>)

Rigsadvokaten, den 22. april 2025

RIGSADVOKATEN

/ Rigsadvokaten